

985766

985309

986016

Framtid, samspill og skaperglede

Betydningen av studentbedrift for senere entreprenøriell aktivitet

BCR3101

Bacheloroppgave

Høyskolen Kristiania

Våren 2016

”Denne bacheloroppgaven er gjennomført som en del av utdannelsen ved Høyskolen Kristiania. Høyskolen Kristiania er ikke ansvarlig for oppgavens metoder, resultater, konklusjoner eller anbefalinger.”

Førord

Denne Bacheloroppgaven er skrevet som avslutning på studiet kreativitet, innovasjon og forretningsutvikling ved Høyskolen Kristiania. Interessen for entreprenørskap var årsaken til at vi valgte studieløpet, og vi har gjennom de tre siste årene tilegnet oss både praktisk og teoretisk innsikt innen fagområdet. De ulike emnene har bydd på spennende utfordringer, interessante diskusjoner og samarbeid både internt i bachelorgruppen, og i samspill med medstudenter og forelesere. De ulike emnene som entreprenørskap og kreativitet i team vekket interessen for å skrive en oppgave om en praktisk tilnærming til entreprenørskap i høyere utdanning.

Vi vil gjerne rette en stor takk til Ungt Entreprenørskap Norge representert ved Torild Mohn, Wenche Werner og Tor Kåpvik, og Ungt Entreprenørskap Oslo representert ved Ellen Sethov. Vi ønsker også å takke informantene, foreldre og andre støttespillere som har bidratt til å gjøre oppgaven til det den er. Sist, men ikke minst vil vi takke vår veileder Kristin Undheim for uvurderlige tilbakemeldinger, og tett oppfølging gjennom hele studieløpet. Vi setter pris på alt du har gjort for oss.

Oslo, 25. mai 2016

Sammendrag

Ungt Entreprenørskap sine programmer bidrar til at mange tusen barn og unge blir introdusert for entreprenørskap i utdanning, der de får muligheten til å utvikle sine entreprenørielle ferdigheter gjennom en teoretisk og praktisk tilnærming. Vi synes dette arbeidet er viktig fordi det er disse som skal bidra til fremtidig økonomisk vekst og verdiskaping i Norge. Vi har selv hatt glede av organisasjonen gjennom studieløpet, og ønsket derfor å se nærmere på deres arbeid med å forme fremtidens entreprenører og arbeidstakere. Etter dialog med Ungt Entreprenørskap kom vi frem til følgende problemstilling:

Hvilken betydning har deltakelse i studentbedrift hatt for entreprenøriell aktivitet 3-5 år etter endt program?

Vi har med denne problemstillingen sett nærmere på hvor tidlige studentbedriftsdeltakere befinner seg i dag, og hvilket utbytte studentbedriften har dem gitt i ettertid. I vår oppgave har vi hovedsakelig benyttet Theresa M. Amabile sin teori om kreativitet og innovasjon. Ut i fra vårt perspektiv lagde vi en noe tilpasset og forenklet variant av hennes komponentmodell. Sammen med annen relevant forskning, og analysen av vårt forskningsmateriale, utgjør dette det teoretiske rammeverket for oppgaven. Vi har benyttet en kvalitativ tilnærming for å samle inn egen data. Som del av dette arbeidet gjennomførte vi semistrukturerte dybdeintervjuer med åtte informanter, som deltok i Ungt Entreprenørskap sitt studentbedriftsprogram for 3-5 år siden. Som et resultat av kodingsarbeidet kategoriserte vi informantene basert på entreprenøriell aktivitet etter studentbedriftsdeltakelsen. Analysearbeidet viste at det er karakteristiske forskjeller mellom kategoriene, som kalles entreprenørene, de kreative og rådgiverne.

Vi har ikke kunnet fastslå en direkte sammenheng mellom deltakelse i studentbedriftsprogrammet til Ungt Entreprenørskap og senere entreprenøriell aktivitet, men vi ser indikasjoner på at alle informantene har hatt en eller annen form for utbytte av deltakelsen.

Innholdsfortegnelse

KAPITTEL I - INNLEDNING	5
1.1 FOKUS PÅ ENTREPRENØRSKAP	5
1.2 PROBLEMSTILLING	6
1.3 FORMÅLET MED OPPGAVEN.....	6
1.4 UNGT ENTREPRENØRSKAP	7
1.4.1 Studentbedrift.....	7
1.4.2 Valg av organisasjon.....	7
1.5 OPPGAVENS STRUKTUR	8
KAPITTEL II - TEORI.....	9
2.1 TERESA M. AMABILE	9
2.2 SAMSPILLET MELLOM OMGIVELSER OG KREATIVITET	9
2.2.1 Kreativitet på individ- og teamnivå	10
2.2.2 Sosiale omgivelser.....	13
2.3 TIDLIGERE FORSKNING	13
KAPITTEL III METODE	16
3.1 UNDERSØKELSESDSIGN.....	16
3.2 METODEVALG - EN KVALITATIV TILNÆRMING	17
3.2.1 Innsamling av data - det individuelle intervjuet	18
3.2.2 Forberedelser og gjennomføring av intervjuene.....	19
3.3 UTVALGSSTRATEGI.....	20
3.3.1 Utvalgsstørrelse	21
3.4 KVALITETSVURDERING	22
3.4.1 Pålitelighet.....	22
3.4.2 Troverdighet.....	23
3.5 KODING, KATEGORISERING OG GJENNOMFØRING AV ANALYSE	23
3.6 FORSKNINGSETIKK.....	24
KAPITTEL IV - ANALYSE.....	26
4.1 PRESENTASJON AV INFORMANTENE.....	26
4.2 FORSKNINGSSPØRSMÅL.....	29
4.2.1 Indre motivasjon: hva driver dem?.....	30

4.2.2 Kreative prosesser: hvordan forholder de seg til nytenking og risikovilje?.....	31
4.2.4 Sosiale omgivelser: hvordan har samspillet fungert?	38
4.2.5 Ringvirkninger: hvilken betydning har dette for entreprenøriell aktivitet?	41
4.3 KONKLUSJON.....	45
4.4 VIDERE FORSKNING	46
5.0 LITTERATURLISTE	47

Vedlegg 1- Informasjonsbrev til Ungt Entreprenørskap

Vedlegg 2 - Intervjuguide

Vedlegg 3 - Transkribering

Figur I: “Motivating creativity in organizations”

Figur II: En forenklet versjon av komponentmodellen

Kapittel I - Innledning

1.1 Fokus på entreprenørskap

Norsk økonomi står overfor flere utfordringer som følge av finanskrisen i 2008, etterfulgt av det nylige fallet i oljeprisene. Vi opplever en forsterket konjunkturedgang, og norsk økonomi er inne i en lavkonjunktur (Næringslivets Hovedorganisasjon 2016). Med dette som et bakteppe er det naturlig at toneangivende politikere, økonomer og interessenter ser seg om etter alternativer for å sikre økonomisk vekst og verdiskapning i tiden fremover.

Administrerende direktør i Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO), Kristin Skogen Lund, er blant dem som ser på entreprenørskap som et av suksesskriteriene for at Norge skal klare denne omstillingen (Ungt Entreprenørskap 2015). I følge EU sin handlingsplan for entreprenørskap eksisterer det “en positiv og robust korrelasjon mellom entreprenørskap og økonomiske resultater med hensyn til vekst, overlevelse, jobbskaping, teknologisk forandring, produktivitetsøkning og eksport” (gjengitt i Aasen og Amundsen 2011, 74).

Funn fra rapporten *Entrepreneurship in higher education, especially within non-business studies*, viser at utdanningssystemet spiller en vesentlig rolle når det kommer til å utvikle entreprenørielle holdninger og atferd hos elever og studenter (European Commission 2008, 7). Samlet sett har dette ført til et større fokus på entreprenørskap og bedriftsetablering, både nasjonalt og internasjonalt (Kunnskapsdepartementet 2009, 11). Som et resultat av dette tilbyr utdanningsinstitusjoner over hele landet nå entreprenørskapsundervisning om, for og gjennom entreprenørskap. Gjennom undervisningen får elever og studenter mulighet til å tilegne seg kunnskap, samt utvikle egenskaper og ferdigheter som vil være viktige for å bidra til velferdssamfunnet de kommende årene. Disse entreprenørielle egenskapene er viktige for entreprenørene som bidrar til sysselsetting og verdiskapning gjennom bedriftsetablering, så vel som for fremtidens arbeidstakere. Satsningen på entreprenørskap i utdanning vil således kunne være positivt for både arbeidsmarkedet og økonomien som helhet.

1.2 Problemstilling

Problemstillingen omhandler entreprenørskap i høyere utdanning samt videre entreprenøriell aktivitet, og lyder som følger:

Hvilken betydning har deltakelse i studentbedrift hatt for entreprenøriell aktivitet 3-5 år etter endt program?

Gjennom tidene har entreprenørskap vært mye omdiskutert og forsket på, og mange ulike fagdisipliner har forsøkt å forklare fenomenet. Handlingsplanen *Entreprenørskap i utdanningen - fra grunnskole til høyere utdanning 2009 - 2014* bygger på definisjonen i Stortingsmelding nr. 7 fra 2008-2009, som definerer entreprenørskap slik: "Entreprenørskap er en dynamisk og sosial prosess, der individ, alene eller i samarbeid, identifiserer muligheter og gjør noe med dem ved å omforme idéer til praktisk og målrettet aktivitet, i sosial, kulturell eller økonomisk sammenheng" (Kunnskapsdepartementet 2009, 7). Vi har valgt å benytte oss av definisjonen som legges til grunn i handlingsplanen.

Vegard Johansen har skrevet notatet *Ungdomsbedrift og entreprenørskap* fra 2011 på vegne av Østlandsforskning. Med utgangspunkt i definisjonen av entreprenørskap, og dette notatet forstås entreprenøriell aktivitet i denne sammenheng som hvorvidt informantene er eller har vært involvert i bedriftsetablering, om de forsøker å starte en ny bedrift, eller om de leder og eier en bedrift som er yngre enn 3,5 år (Johansen 2011, 27-28). Forskningen til Johansen undersøker ungdomsbedrift, mens vi tar for oss studentbedrift. Begge er bedriftsprogrammer fra Ungt Entreprenørskap, og vi anser likhetene mellom disse som tilstrekkelige til at det er interessant å bruke noen av de samme indikasjonene i vår undersøkelse.

1.3 Formålet med oppgaven

Hensikten med denne bacheloroppgaven har vært å undersøke hva som har hendt med studentene som deltok i studentbedriftprogrammet til Ungt Entreprenørskap for 3-5 år siden. Vi har undersøkt betydningen av programmet for senere entreprenøriell aktivitet.

1.4 Ungt Entreprenørskap

“Ungt Entreprenørskap” (UE) er en ideell landsomfattende organisasjon som i samspill med utdanningssystemet, næringslivet og andre aktører jobber for å utvikle barn og unges kreativitet, skaperglede og tro på seg selv” (Ungt Entreprenørskap). I følge deres nettsider har organisasjonen utviklet omlag tjue programmer, der de mest vanlige er elevbedrift for elever på ungdomsskolen, ungdomsbedrift for elever på videregående skole og studentbedrift for studenter i høyere utdanning. Gjennom samarbeid med mentor fra arbeids- og næringsliv, veileder ved studiestedet og det lokale kontoret til Ungt Entreprenørskap får deltakerne kunnskap og kompetanse om bedriftsetablering. I løpet av et semester får deltakerne ta del i hele etableringsprosessen - fra idé til etablering og avvikling av en reell bedrift.

Årsmeldingen for 2015 forteller at Ungt Entreprenørskap mobiliserte 15 000 lærere og 26 000 frivillige fra nærings- og arbeidslivet, og gjennomførte 262 250 elev- og studentaktiviteter i fjor (Ungt Entreprenørskap 2016).

1.4.1 Studentbedrift

Studentbedrift utgjør det minste bedriftsprogrammet til Ungt Entreprenørskap.

Organisasjonens årsmelding for 2015 tar blant annet for seg aktivitetstallene for foregående år. Disse viser at det har vært et jevnt antall deltakere i studentbedriftsprogrammet, med 531 studenter i 2012, 542 studenter i 2013 og 549 studenter i 2014. Fjoråret skilte seg ut, med en vekst i antall deltakere. Totalt 709 studenter fra 22 utdanningsinstitusjoner etablerte til sammen 166 studentbedrifter i løpet av 2015 (Ungt Entreprenørskap 2016). Gjennom deltakelse i programmet skal studentene videreutvikle entreprenørielle ferdigheter og sin tverrfaglige kompetanse, og således bli mer attraktive på arbeidsmarkedet. De får kjennskap til hvordan nærings- og arbeidslivet fungerer, og får blant annet mulighet til å utvide nettverket sitt.

1.4.2 Valg av organisasjon

Interessen for entreprenørskap og bedriftsutvikling står sterkt hos samtlige medlemmer i bachelorgruppen, noe som var hovedgrunnen til at vi begynte å studere kreativitet, innovasjon og forretningsutvikling ved Høyskolen Kristiania. Gjennom studieløpet har Ungt Entreprenørskap arrangert pitchekonkurranser, workshops og innovasjonscamper i samarbeid med høyskolen. Utover dette hadde vi muligheten til å starte opp studentbedrift under første

semester på studiet. Vi har hatt stor glede av disse praktiske innslagene i en hverdag som ellers er preget av mye teori. I løpet av de siste årene har vi blitt godt kjent med Ungt Entreprenørskap, og kontaktpersonene deres har vært viktige sparringspartnere i forbindelse med etablering av studentbedrifter, eksamensarbeid og teoretiske spørsmål.

Vi ser på organisasjonens arbeid som svært viktig for å fremme entreprenørskap blant framtidige enteprenører og arbeidstakere, fordi det er nettopp disse som skal skape fremtidens arbeidsplasser og videreutvikle det norske velferssamfunnet. Interessen for organisasjonens arbeid gjorde at vi valgte å skrive bacheloroppgaven om Ungt Entreprenørskap.

1.5 Oppgavens struktur

Denne bacheloroppgaven er delt inn i fire kapitler. Kapittel II tar for seg det teoretiske rammeverket og viser til tidligere forskning innenfor entreprenørskap i utdanning. Kapittel III redegjør for våre metodiske valg, og fremgangsmåte ved analyse av datamaterialet. Kapittel IV danner hoveddelen i oppgaven, der vi drøfter funnene med utgangspunkt i teori og eget datamateriale, oppsummerer og konkluderer.

Kapittel II - Teori

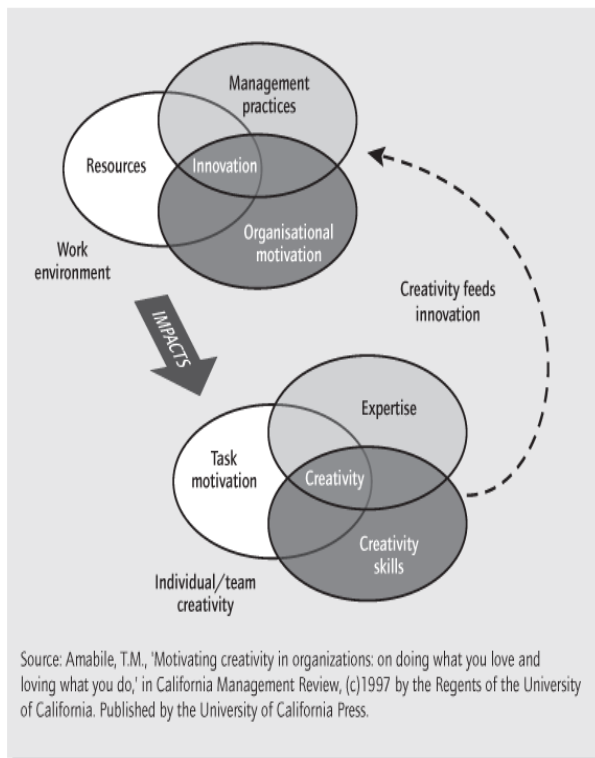
For å belyse problemstillingen tar vi utgangspunkt i teori om kreativitet og innovasjon utviklet av Amabile (Amabile 1997, 2012). Videre vil vi trekke inn teori fra andre forskningsartikler og rapporter i den grad det er relevant for bacheloroppgaven. Teorien som presenteres her danner bakteppet for analysen av vårt eget forskningsmateriale.

2.1 Teresa M. Amabile

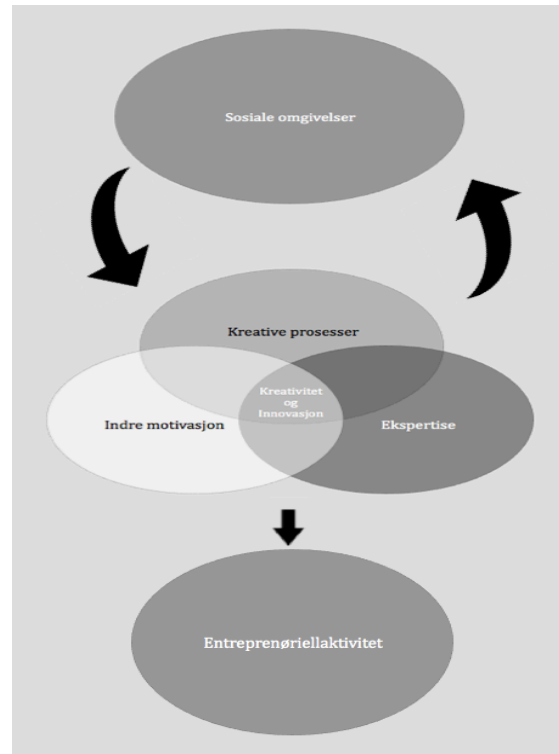
Teresa M. Amabile er professor ved entreprenørskapsavdelingen til Harvard Business School. Fakultetets nettsider forteller at hun opprinnelig forsket på kreativitet hos enkeltindivider, før hun begynte å se nærmere på produktivitet, kreativitet i team og innovasjon i organisasjoner. Resultatet av dette arbeidet er teorien hun antakeligvis er mest kjent for i dag, nemlig “the componential model of creativity”, eller den kreative komponentmodellen (Harvard Business School). Teorien omhandler hvordan kreativitet, motivasjon og organisasjonelle omgivelser kan være av betydning for innovasjon. Den ble lansert for første gang i 1983, men har gjennomgått omfattende oppdateringer og presiseringer siden den tid (Amabile 2012, 6).

2.2 Samspillet mellom omgivelser og kreativitet

I artikkelen *Motivating Creativity in Organizations: on doing what you love and loving what you do* fra 1997 har Amabile utviklet en komponentmodell som illustrerer hvordan kreativitet på individ- eller teamnivå kan fostre innovasjon i organisasjonen, se figur I. På individ- og teamnivå kommer kreativitet som et resultat av indre motivasjon, ekspertise og kreative ferdigheter. Sammen med ledelsespraksiser, ressurser og motivasjon i de organisasjonelle omgivelsene, kan disse faktorene føre til økt innovasjon i organisasjonen. I senere tid har disse omgivelsene blitt omtalt som sosiale omgivelser, og omfavner nå enda flere faktorer som kan være av betydning (Amabile 2012, 4). Vi skal i denne oppgaven primært se på elementer fra hennes teori knyttet til individ- og teamnivå. Vi anser det organisasjonelle perspektivet som lite relevant for vår problemstilling, og har derfor valgt å fokusere på samspillet mellom aktørene i studentbedriftenes omgivelser. Derfor har vi laget en forenklet versjon av komponentmodellen, se figur II.

Figur I: “Motivating creativity in organizations: on doing what you love and loving what you do” (Amabile, 1997).

Figur II: En forenklet versjon av komponentmodellen, sett i forbindelse med studentbedriftsprogrammet

2.2.1 Kreativitet på individ- og teamnivå

Det finnes mange ulike definisjoner og forklaringer rundt begrepet kreativitet. Amabile definerer kreativitet på følgende måte: “Creativity is the production of novel and useful ideas in any domain” (Amabile 1997, 47). Dette innebærer altså at kreativitet handler om å skape nye og nyttige ideer på alle typer områder. Amabile peker på at det spesielt er tre faktorer som er av betydning for kreativitet på individ- eller teamnivå. Disse er indre motivasjon, ekspertise og kreative ferdigheter (Amabile 1997, 53). Hun forklarer samspillet mellom de tre faktorene slik:

The componential theory suggests that creativity is most likely to occur when people's skills overlap with their strongest intrinsic interests—their deepest passions—and that creativity will be higher, the higher the level of each of the three components. This is the "creativity intersection". (Amabile 1997, 42)

Utover det å være sentrale faktorer for kreativitet, omtales de tre komponentene ofte som sentrale for entreprenørielle personlighetstrekk. Vi forstår personlighetstrekk som: ”Et

individets egenskap i form av tanke, følelse eller handling, arvet eller lært, og som resulterer i tendenser til å handle eller reagere på bestemte måter” (Brochs-Haukedal 2012, 271) I årsberetningen for 2015 peker Ungt Entreprenørskap på at dagens deltakere er fremtidige arbeidstakere som bør ha “evne og vilje til initiativ, nytenking og kreativitet, selvtillit, risikovilje, samarbeidsevne og sosiale ferdigheter”, for å kunne bidra til å utvikle velferdssamfunnet de kommende årene. Videre ser vi at også Amabile peker på flere av de samme personlighetstrekkene som positivt for kreativitet (Amabile 1997, 43). Hun understreker at disse personlighetstrekkene kan tilegnes og forbedres, noe som overensstemmer med Brochs-Haukedals beskrivelse av at trekkene kan læres (Amabile 1997; Brochs-Haukedal 2012).

Zimmerer og Scarborough skrev i *Entrepreneurship and new venture formation* fra 1996 at kreativitet handler om å skape nye ideer, mens innovasjon handler om den vellykkede implementeringen av disse. Entreprenørskap sees derfor som et vellykket resultat der begge kreftene virker (gjengitt i Spilling 2006, 40). Vi ser altså at det er en sammenheng mellom entreprenørielle egenskaper og aktiviteter. Komponentmodellen peker på at kreativitet oppstår i samspill mellom indre motivasjon, ekspertise og kreative prosesser (Amabile 1997, 42). Ettersom disse egenskapene og ferdighetene kan læres vil det være interessant å se på hva som gjør at enkelte blir entreprenører. Derfor har vi valgt å se på betydningen av samspillet mellom Amabile sine tre komponenter, deltakelse i studentbedriftprogrammet, og senere entreprenøriell aktivitet.

Ekspertise

Den første komponenten omtales som ekspertise. En ekspert kan defineres som en “spesielt dyktig eller sakkyndig person” (Store Norske Leksikon 2009). Med denne definisjonen til grunn kan vi gå ut i fra at en som har ekspertise, er en med mye sakkunnskap innen ett eller flere spesifikke fagområder. Amabile beskriver ekspertise som “memory for factual knowledge, technical proficiency, and special talents in the target work domain” (Amabile 1997, 42). Ut i fra dette forstår vi at ekspertise som faktakunnskaper, tekniske ferdigheter og spesielle talenter har en positiv virkning på kreativt arbeid. Kreative mennesker med ekspertise evner i større grad å stille de rette spørsmålene, og finne den mest hensiktsmessige vinklingen i møte med problemer og utfordringer (Henry 2006, 173).

Det tar ofte tid å opparbeide seg fullstendig ekspertise innen et nytt fagfelt. Ved å diskutere med eksperter, delta på kurs, lese seg opp på fagstoff, eller ved prøve og feile vil entreprenører i oppstartsfasen tilegne seg nyttig kunnskap (Steinhouse og West 2008, 38-39). Det er altså fordelaktig om entreprenøren har ekspertise innen det aktuelle fagfeltet, men man kan også lære mye ved hjelp av en god dose egeninnsats og ståpåvilje.

Kreative prosesser

Den andre komponenten ble opprinnelig omtalt som kreative ferdigheter, men har senere blitt revidert og omdøpt til prosesser relevant for kreativitet (Amabile 2012, 4). Denne omhandler tankesett og personlighetstrekk som er avgjørende for evnen til møte krevende situasjoner og utfordringer med kreative teknikker, fantasi, fleksibilitet og risikovilje (Amabile 1997, 43). Mange ser på entreprenører som mennesker som tar risiko. Steinhouse og West peker imidlertid på at disse risikoene stort sett er kalkulerte fra entreprenørens side. De nevner at mange entreprenører bruker tid på risikominimering, ved at de planlegger og har en god økonomisk oversikt både på privat og profesjonelt plan (Steinhouse og West 2008, 62-65). Også Amabile og Csikszentmihalyi understreker at risikovilje er en viktig egenskap for entreprenører som skal jobbe med kreative utfordringer (Amabile 1997; Henry 2011).

Indre motivasjon

Den tredje komponenten dreier seg om motivasjon, som kan beskrives som “de biologiske, psykologiske og sosiale faktorene som aktiverer, gir retning til og opprettholder atferd i ulike grader av intensitet for å oppnå et mål” (Kaufmann og Kaufmann 2013, 93). Motivasjon omhandler således de grunnene som gjør at en person skaper retning i egen eller andres atferd for å oppnå en ønsket situasjon. I grove trekk skiller man mellom indre og ytre motivasjon. Amabile omtaler selv emnet slik:

Intrinsic task motivation is passion: the motivation to undertake a task or solve a problem because it is interesting, involving, personally challenging, or satisfying – rather than undertaking it out of the extrinsic motivation arising from contracted-for rewards, surveillance, competition, evaluation, or requirements to do something in a certain way. (Amabile 2012, 4)

Vi forstår det slik at indre motivasjon oppstår når man gjør oppgaven fordi den i seg selv gir glede, og at dette gjerne er forårsaket av en interesse for emnet. Ytre motivasjon kommer fra krav eller restriksjoner utenfra. Til tross for at indre motivasjon er hovedfokuset i den tredje komponenten, er en kombinasjon av de to faktorene svært vanlig (Amabile 1997, 44).

2.2.2 Sosiale omgivelser

Amabiles opprinnelige modell peker på komponenter i organisasjonens omgivelser som kan være av betydning for innovasjon i organisasjonen. Disse tre komponentene er ledelsespraksiser, ressurser og organisasjonell motivasjon. De senere endringene i modellen har imidlertid ført til et noe bredere fokus. Selv om disse tre komponentene fremdeles kan være svært relevante, er det også andre elementer som kan påvirke innovasjonsarbeidet. På bakgrunn av denne innsikten har Amabile redefinert organisasjonelle omgivelser, til å nå omhandle sosiale omgivelser (Amabile 2012, 4).

Amabile forsker i dag primært på organisasjoner, og teorien er naturlig nok preget av dette. Som tidligere nevnt er dette perspektivet ikke relevant for vår oppgave, og vi har derfor valgt å ta noen forbehold, se figur I og II for illustrasjon. Ungt Entreprenørskap legger vekt på at deltakerne i programmene skal få kunnskap og kompetanse om bedriftsetablering, gjennom samarbeid med mentor fra arbeids- og næringsliv, veileder ved studiestedet og det lokale kontoret til Ungt Entreprenørskap. Vi har derfor valgt å se på disse aktørene når vi har vurdert informantenes sosiale omgivelser. Som et resultat av fokuset på de sosiale omgivelsene, har nettverksbygging blitt stadig mer aktuelt. Den generelle oppfatningen av at kreativitet og innovasjon har utspring i enkeltstående entreprenører med “eureka”-øyeblikk, har vist seg å være lite holdbar: “Innovation is not a solo act but a multi-player game” (Tidd og Bessant 2013, 338-339). Samspillet med aktører i de sosiale omgivelsene er altså viktig fordi man er avhengig av andre mennesker for å lykkes med kreativitet og innovasjon.

2.3 Tidligere forskning

Basert på prosjektet “UE: Etableringsfrekvens Studentbedrift” skrev Vegard Johansen og Trude Hella Eide notatet “Erfaringer fra deltakelse i Studentbedrift” publisert hos Østlandsforskning i 2006 (Johansen og Eide 2006, 4). Målet med prosjektet var å undersøke hvordan studentene opplevde det å ha studentbedrift, samt om deltakelsen har hatt noe å si for senere yrkesvalg, og eventuelle bedriftsetableringer (Johansen og Eide 2006, 5).

Det fremkommer at flesteparten av deltakerne mener studentbedriften har “bidratt til utvikle personlige egenskaper, gitt dem formell kunnskap/ferdigheter i bedriftsetablering, samt økt deres interesse for entreprenørskap” (Johansen og Eide 2006, 23). Dette viser at de fleste studentene har utviklet sine entreprenørielle egenskaper gjennom deltakelsen, og at de stort sett har positive erfaringer med bedriftsprogrammet. Likevel fremkommer det at det er noen som har hatt lite nytte av deltakelsen, noe som gjør at forskerne konkluderte med at det var rom for å forbedre opplegget (Johansen og Eide 2006, 23).

Videre viser notatet at den entreprenørielle aktiviteten er høyere hos tidligere studentbedriftsdeltakere enn hos resten av befolkningen. Forskerne peker på at dette kan skyldes at de som tar del i programmet antakeligvis har høyere interesse for emnet enn resten av befolkningen. Likevel viser undersøkelsen at deltakelsen i flere tilfeller har ført til et større ønske om bedriftsetablering, økt kunnskap om daglig drift, samt muligheten til å teste ut konseptet (Johansen og Eide 2006, 25).

Entrepreneurship education: a road to success er en rapport skrevet av hovedforfatter Anette Curth fra ICF International på vegne av European Commission i 2015. Den baserer seg på 91 studier fra 23 ulike land når den tar for seg entreprenørskapsutdanning gjennom ulike aktiviteter på alle utdanningsnivåer (European Commission 2015, 7). Johansen og Eide sine antakelser fra undersøkelsen i 2006 samsvarer med hovedfunnene i denne rapporten. Den viser at de som har vært engasjert i entreprenørielle aktiviteter i utdanningsløpet er mer tilbøyelige for å etablere en egen virksomhet. Videre ser man at disse bedriftene ofte er både mer innovative og suksessfulle, enn de som er ledet av personer uten tilsvarende utdanning. De samme studentene er oftere sysselsatt, og har som oftest stabile arbeidsforhold med høyere inntekt enn de som ikke har vært engasjert i entreprenørielle aktiviteter i utdanningen (European Commission 2015, 7).

Rapporten *Entreprenørskap i høyere utdanning - erfaringer blant nyutdannede* er skrevet av Liv Anne Støren for Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU). Denne baserer seg på datamateriale fra kandidatundersøkelsen 2011 hvor nyutdannede personer med bachelor innen ingeniør- og økonomisk administrative fag deltok. Disse svarte på spørsmål om betydning av entreprenørskap i høyere utdanning, og læringsutbyttet av å ha hatt entreprenørskap som en del av utdanningen (Støren 2012, 7).

Vi ser enkeltresultater som viser at entreprenørskap i utdanning har hatt betydning utover å øke nyetableringsraten blant nyutdannede. Praktisk entreprenørskapsundervisning kan blant annet sees å ha positive effekter for kompetanse om intraprenørskap og nyskapingsprosesser (Støren 2012, 80-81). Videre viser undersøkelser at entreprenørskapsaktivitetene i høyere utdanning skiller seg fra de andre utdanningsnivåene:

Entrepreneurship programmes in higher education seem to be most likely to have an immediate effect. Students are mature enough to realise entrepreneurial ambitions and to put ideas into practice. Indeed, evidence shows that students were positively affected by programmes/activities running under strategies. (European Commission 2015, 34)

Dette viser oss at virkningen av entreprenørskap i høyere utdanning ofte har en mer direkte konsekvens for studentene. Gitt dette er det naturlig å anta at denne virkningen også kan overføres til studentbedriftprogrammet.

Kapittel III Metode

Jacobsen skriver at “Hensikten med forskning er å frembringe pålitelig og troverdig kunnskap om virkeligheten”. For å klare dette må vi som forskere ha en strategi for hvordan vi skal gå fram, og denne strategien er metoden (Jacobsen 2015, 15). Vi kan altså forstå det slik at metoden er den planmessige fremgangsmåten vi bruker for å nå målet. Videre må vi vurdere hvilket metodevalg som er mest hensiktsmessig å benytte i de ulike forskningsprosessene. Vi bør spesielt se på målet, konteksten og ressursene vi har tilgjengelig (Gripsrud, Olsson og Silkoset 2010, 13). Dette kapitlet tar for seg fremgangsmåten som er benyttet for å besvare problemstillingen. Vi skal her se på undersøkelsesdesign, kvalitativ tilnærming, utvalgs- og rekrutteringsstrategi, kvalitetsvurdering, samt koding og gjennomføring av analyse. Til sist vil vi redegjøre for de etiske aspektene ved prosessen.

3.1 Undersøkelsesdesign

For å undersøke hvilken betydning studentbedriftprogrammet har hatt for senere entreprenøriell aktivitet må vi forstå hvilke erfaringer de tidligere studentene har gjort seg både før, under og etter deltakelsen. Det finnes flere undersøkelser som tar for seg betydningen av bedriftsprogrammene til Ungt Entreprenørskap, både nasjonalt og internasjonalt. Videre er det forsket en del på entreprenørskap i høyere utdanning, men det er midlertidig ikke forsket like mye på studentbedrift som fenomen. På bakgrunn av dette valgte vi en eksplorerende problemstilling, slik at vi kunne sonde oss frem i det heller ukjente terrenget (Johannesen, Tufte og Christoffersen 2015, 58).

Ettersom vi ikke visste hvilke funn vi kom til å gjøre, ønsket vi å gå i dybden for å få frem nyanserikdommen i informantene sine erfaringer og tolkninger av fenomenet (Jacobsen 2015, 133). Dette er typiske kjennetegn ved en intensiv tilnærming. For å få et intensivt utvalg kom vi i kontakt med informanter som hadde mulighet til å bidra med detaljert informasjon og egne refleksjoner (Johannesen, Tufte og Christoffersen 2015, 107). Vi har således benyttet et eksplorerende, intensivt undersøkelsesdesign i forskningsprosessen.

3.2 Metodevalg - en kvalitativ tilnærming

I forarbeidet med bacheloroppgaven vurderte vi hvilken metodisk fremgangsmåte som ville være mest hensiktsmessig å benytte for å besvare forskningsspørsmålet. Positivism, hermeneutikk og pragmatikk er de tre mest velkjente tilnærmingene til vitenskap i metodefaget. Det er i grove trekk ontologi, epistemologi og metodevalget som skiller de tre fra hverandre. Begrepet epistemologi defineres som "læren om kunnskap", og handler om i hvilken grad det er mulig å få sann kunnskap om verden. Her pekes det på at det er et reelt skille mellom hvordan virkeligheten faktisk er, og hvordan forskeren oppfatter den. Som forskere og mennesker har vi alle fordommer og forforståelser formet av vår oppvekst, utdanning eller språk (Jacobsen 2015, 23).

Den første, positivistiske, tilnærmingen har sitt utspring fra naturvitenskapen. Denne tilnærmingen tar sikte på å komme frem til en kjerne av sikker kunnskap ved hjelp av kvantitativ metode. (Thurén 2012, 104) Dette handler om å samle inn noe informasjon fra et stort antall mennesker, for å fange opp og tallfeste utbredelsen av et fenomen (Johannessen, Tuft og Christoffersen 2015, 99). Den andre, hermeneutiske eller også kalt fortolkningsbaserte, tilnærmingen tar utgangspunkt i at virkeligheten er konstruert av mennesker, og må derfor studeres ved å undersøke hvordan de oppfatter virkeligheten (Jacobsen 2015, 27). Kvalitativ metode handler altså om å samle inn mye kunnskap om noen få informanter, for å forstå og fortolke et fenomen (Johannessen, Tuft og Christoffersen 2015, 99). Vi ser altså at det hovedsaklig er informasjonsinnsamling, utvalgskriterier, dataanalyse og tolkning som skiller de to metodene fra hverandre (Jacobsen 2015, 65-66).

Det er, som tidligere nevnt, forsket lite på betydningen av studentbedrift. Derimot finnes det flere studier som omhandler entreprenørskap på ulike nivåer i utdanningssystemet, både i Norge og i andre europeiske land. Vi ser at mye av denne forskningen er bygget på kvantitativ metode, der målet har vært å undersøke bredden hos et stort antall enheter. En slik tilnærming er hensiktsmessig når ønsket er å generalisere, samt å avdekke hvor ofte ulike fenomener forekommer. Ulempen ved undersøkelsene er knyttet til standardiserte spørsmål med svaralternativer som ikke nødvendigvis passer for alle. Dette kan føre til at man ikke ser konteksten informantene befinner seg i, noe som kan føre til feilaktig forståelse av fenomenet (Jacobsen 2015, 137).

Vårt ønske om å se nyanserikdommen hos informantene har gjort at vi ser det mest hensiktsmessig å benytte kvalitativ metode. Videre er dette metodevalget ofte nødvendig når man har en eksplorerende, intensiv tilnærming til forskningsspørsmålet. Kvalitativ metode hører under den fortolkningsbaserte tilnærmingen til vitenskap, og er basert på at virkeligheten er konstruert av mennesker, og må derfor studeres ved å undersøke hvordan de fortolker og forstår virkeligheten (Johannesen, Tufte og Christoffersen 2015, 107). Fordelen ved en kvalitativ tilnærming er at vi får mulighet til å vite mye om noen få informanter. Nærheten til informantene gir oss mulighet til å avdekke de tidligere studentbedriftsdeltakernes nyanserte fortolkninger, forståelser og meninger om fenomenet (Jacobsen 2015, 147).

3.2.1 Innsamling av data - det individuelle intervjuet

Det finnes flere måter å samle inn kvalitative data, og hvilke av disse som er mest hensiktsmessig å bruke avhenger av forskningsspørsmålet. De vanligste innsamlingsmetodene er observasjon, dokumentundersøkelser, fokusgrupper og åpne individuelle intervjuer (Jacobsen 2015, 145). Hverken observasjon eller dokumentundersøkelser er spesielt aktuelt i denne forskningsprosessen, av praktiske hensyn som tidsaspektet. Fokusgrupper er spesielt godt egnet når man ønsker ny kunnskap fra mennesker med spesifikk erfaring rundt et tema, hvis vi ønsker å få frem gruppens synspunkter- og oppfatninger (Jacobsen 2015, 159-161).

Både fokusgrupper og individuelle intervjuer åpner for en forståelse av informantenes meninger og fortolkninger. Selv om fokusgrupper er positivt i form av at de gir informantene mulighet til å argumentere og sette hendelser i perspektiv, er det andre hensyn som veier tyngre i vår forskningsprosess. Vi tok forbehold om at noen av informantene kunne tolke temaene som personlige eller sensitive, noe som kunne føre til at enkelte ville unnlate å dele sine synspunkter med gruppen. Det er en fare for at informantene lar seg påvirke av hverandre, og makt- og dominansforhold kan være av betydning for forskningsresultatet (Jacobsen 2015, 161). På bakgrunn av dette valgte vi å gå bort fra fokusgrupper som innsamlingsmetode. For å bygge opp et tillitsforhold, der informantene ønsket å dele sine erfaringer og refleksjoner gjennomførte vi altså individuelle intervjuer. Fordelen ved denne tilnærmingen er blant annet at vi fikk en god dialog med få distraksjoner, samt at vi fikk muligheten til å observere informantene i løpet av samtalen (Jacobsen 2015, 148).

Det semistrukturerte intervjuet - spørsmål og strukturingsgrad

Strukturingsgraden av det åpne individuelle intervjuet kan variere fra lukket med faste spørsmål i en fast rekkefølge, til åpent uten intervjuguide (Jacobsen 2015, 150). Vi så det som hensiktsmessig å fokusere på enkelte temaer, uten å lukke datainnsamlingen. For å sikre en uformell situasjon der informanten selv hadde anledning til å ta opp temaer gikk vi for en middels strukturingsgrad - det semistrukturerte intervjuet (Jacobsen, 2015, 149-150). Det innebar at vi hadde en intervjuguide med enkelte temaer og spørsmål vi ønsket svar på.

Rekkefølgen på disse varierte ut fra hvordan informanten svarte, slik at dialogen fikk en god flyt med naturlige overganger. Strukturingsgraden ga også rom for å stille oppfølgingsspørsmål der det var ønskelig eller nødvendig. Vi begynte innledningsvis med generelle spørsmål om informantenes bakgrunn for å sette i gang dialogen. Her spurte vi etter grunnen til at de hadde valgt studieløpet, hvordan de fikk kjennskap til Ungt Entreprenørskap og studentbedriftsprogrammet, samt om denne var obligatorisk eller frivillig. Vi spurte også etter hva slags motivasjonen informantene hadde for å starte opp studentbedrift, og litt praktisk rundt etablering og drift av denne. Videre forsøkte vi å avdekke om informantene har opplevd ringvirkninger etter tiden med studentbedrift, spesielt i form av kunnskap, nettverk, eventuelle bedriftsetableringer og annen entreprenøriell aktivitet. Til sist ble informantene bedt om å reflektere rundt betydningen av studentbedriften etter endte studier.

3.2.2 Forberedelser og gjennomføring av intervjuene

Før intervjuene med informantene gjennomførte vi testintervjuer med en bekjent. Han har selv deltatt i studentbedriftsprogrammet, og har hatt god kontakt med Ungt Entreprenørskap gjennom flere år. Videre har han gode akademiske resultater både fra bachelor- og masterstudier. Denne kombinasjonen gjorde ham til en god støttespiller og sparringpartner når det gjaldt kjennskap til temaet vi skulle forske på. Han ga oss konstruktive tilbakemeldinger på intervjuguiden og praktiske tips til gjennomføring av intervjuene. Basert på testintervjuet justerte vi både ordlyden og rekkefølgen på noen av spørsmålene. Videre oppdaget vi at en tidsramme på en times tid var tilstrekkelig for å dekke temaene. Dette viste seg å stemme godt med de andre intervjuene også, som alle tok mellom 45 og 67 minutter.

Informantene fikk innledningsvis informasjon om bachelorgruppen og skolen. De fikk informasjon om at det ble gjort opptak og tatt notater til eget bruk, og at informantene kunne

avbryte intervjuet når som helst. I den innledende dialogen med informantene informerte vi om at problemstillingen dreide seg om “hva som har skjedd med tidligere deltakere av studentbedrift-programmet til Ungt Entreprenørskap”. Vi valgte å informere om dette for å vekke interesse blant informantene, men de fikk ikke vite problemstillingen i sin helhet før etter endt intervju. Intervjuene startet med generelle spørsmål om informantenes bakgrunn. Vi spurte etter navn, alder, utdanningsinstitusjon og nåværende yrkesstatus for å igangsette samtalen. I forkant av intervjuene brukte vi LinkedIn til forundersøkelser om informantenes bakgrunn, slik at vi kunne stille relevante spørsmål og få dem til å reflektere rundt egne valg og avgjørelser.

Informantene er bosatt på flere ulike steder i landet, noe som gjorde at vi måtte ta hensyn til geografisk avstand. Dette kan være et hinder i intervjusammenheng, men teknologiske hjelpemidler som Skype gjorde at vi kunne observere og ha en dialog med informantene til tross for avstanden (Jacobsen 2015, 149). Vi gjennomførte derfor fire Skype-intervjuer og fire personlige intervjuer med informantene. Høyskolen Kristiania har relativt nøytrale grupperom, der vi hadde anledning til å gjennomføre begge typene intervju uforstyrret. Informantene som holder til på Østlandsområdet ønsket å møtes i Oslo sentrum, så da var skolen et naturlig møtepunkt.

For å tilrettelegge for en uformell og komfortabel stemning fikk informantene tilbud om vann og kaffe, samt noe lett å spise før intervjuene begynte. Hele bachelorgruppen var til stede ved alle intervjuene, som ble ledet av samme person hver gang. De to andre gruppemedlemmene supplerte med spørsmål der det var naturlig. Vi ønsket å unngå en situasjon der informantene følte at det var “tre mot en”, så vi var påpasselige med plasseringen rundt bordet. Videre hadde vi på oss nøytrale klær, slik at vi speilet informantene så godt det lot seg gjøre. Dette gjorde vi for å legge de samme premissene til grunn for intervjuene.

3.3 Utvalgsstrategi

I forbindelse med utarbeiding av forskningsspørsmålet, vurderte vi alle tidligere studentbedriftsdeltakere som potensielle informanter i forskningsprosessen. Etter som forskningsspørsmålet begynte å ta form, så vi imidlertid at vi ble nødt til å lage noen kvalifiseringskriterier for å sikre en fornuftig og strategisk utvelgelse av informanter (Jacobsen 2015, 179). Studentbedriftprogrammet tilbys ved ulike studieretninger i høyere utdanning, og vi fant det interessant å se nærmere på noen av disse. Vi antok at

entreprenørskapsstudenter har valgt studiet grunnet interesser. Tidligere forskning har vist at ulike former for entreprenørskapsundervisning i utdanning øker sannsynligheten for senere entreprenøriell aktivitet (European Commission 2007; European Commission 2015; Johansen og Eide 2006). Det er dermed naturlig å anta at interessen og kunnskapen fra undervisningen gjør at de er mer tilbøyelige for å engasjere seg i entreprenøriell aktivitet på et senere tidspunkt, og at de antakeligvis ville gjort dette uavhengig av studentbedriften.

Med bakgrunn i dette synes vi at det var mest interessant å forske på kvinner og menn som ikke gikk entreprenørskapsrettede studieløp, men som deltok i studentbedriftsprogrammet. For at alle informantene skulle ha et likt utgangspunkt for å utrette noe etter studietiden, bestemte vi oss for å se nærmere på informanter som hadde studentbedrift for 3-5 år siden. Fordelen ved å intervju informantene noen år etter deltakelsen er at de har hatt mulighet til å være aktive i yrkeslivet etter endte studier. Jobbsøking, idégenerering og bedriftsetablering kan ta tid, og vi så det derfor som lite hensiktsmessig å intervju fjorårets deltakere. Ulempen ved denne utvalgsstrategien er at de ikke nødvendigvis har erfaringene ferskt i minne.

I forarbeidet med bacheloroppgaven var Ungt Entreprenørskap behjelpelige med å sende informasjon til alle fylkesorganisasjonene, som i sin tur bidro med konkrete tips og kontaktinformasjon til tidligere deltakere av studentbedriftsprogrammet. Vi tok kontakt med 16 av disse via LinkedIn, tre via telefon og tre via e-post. Videre kom vi i kontakt med fire som ønsket å bidra via alumninettverket til Ungt Entreprenørskap. Det viste seg imidlertid at disse gjennomførte bachelorgrader innen innovasjon og entreprenørskap, og de ble derfor ekskludert fra utvalget. Av de vi kontaktet var det åtte som ønsket å delta i intervjuene.

3.3.1 Utvalgsstørrelse

Som nevnt tidligere kjennetegnes kvalitativ metode ved at man ønsker å få mye informasjon om et begrenset utvalg informanter. Det er derfor hensiktsmessig å ha en øvre grense for antall informanter, slik at man evner å analysere detaljene og opplysningene på en fornuftig måte (Jacobsen, 2015, 178). Det sies også at i kvalitative studier bør det gjennomføres intervjuer helt til forskeren ikke lenger får ny informasjon, så derfor kan det også være vanskelig å avgjøre på forhånd hva som vil være nok intervjuer (Johannesen, Tufte og Christoffersen 2011). Det er også derfor naturlig at utvalgsstørrelsen ikke alltid blir bestemt før undersøkelsen nærmer seg slutten.

Det er ingen regel eller nedre grense på hvor mange informanter man skal ha i et prosjekt, men det er noen uskrevne regler som sier at man bør ha 10-15 informanter i mindre oppgaver, men som igjen avhenger av både problemstillingen, tid og økonomi. I mindre oppgaver som studentprosjekter er det svært viktig å velger et antall informanter som er oppnåelige (Johannesen, Tufte og Christoffersen 2011, 104). Etter samtaler med både veileder og forelesere i metodefagene, ble vi derfor enige om å ha et utvalg på åtte informanter. For oss som har begrenset med tid og rom for å gjennomføre føltes dette som et reelt antall informanter og intervju.

3.4 Kvalitetsvurdering

Som forsker må man være observant på at ulike faktorer og trekk ved forskningsopplegget kan være av betydning for forskningsresultatene. I Hammersley og Atkinson sin bok *Feltmetodikk* fra 1987, peker de to på at kvalitetsvurderingen av kvalitative forskningsresultater blant annet dreier seg om forskernes evne til å reflektere over forskningen og resultatene (gjengitt i Jacobsen 2015, 246). Kvalitetsvurderingen er knyttet opp mot begrepene pålitelighet og troverdighet (Johannessen, Tufte og Christoffersen 2015, 229).

3.4.1 Pålitelighet

Som forskere må vi også være klare over at også andre faktorer, som forskningsopplegget, innsamlingsmetoden og analysen kan påvirke forskningsresultatet (Jacobsen 2015, 241). Videre må vi også være observant på intervju-, undersøker-, og konteksteffekten (Jacobsen 2015, 173). Ettersom det er så mange faktorer som kan ha påvirkning på forskningsresultatet, er det naturlig at det stilles strenge krav til pålitelighet ved kvalitetsvurderingen av forskningen.

Nærheten som oppstod i samspill mellom informantene og oss som forskere, kan være en ulempe i form av undersøkelseeffekten (Jacobsen 2015, 131-132). Det har seg nemlig slik at vi påvirkes av relasjonene, og informantene påvirkes av oss (Jacobsen 2015, 242). Som tidligere nevnt gjorde vi så godt vi kunne for å sørge for at de samme premissene lå til grunn ved alle intervjuene. Antallet tilstedeværende gruppemedlemmer, plassering rundt bordet og nøytrale antrekk er eksempler på dette. Vi foretok disse valgene for å kontrollere og

nøytralisere undersøkereffekten så godt det lot seg gjøre, men det er nesten ikke mulig å garantere for et plettfritt resultat.

Videre er vi som forskere nødt til å ta hensyn til intervjueffekten. Denne sier noe om at intervjuerens fremtoning og tilstedeværelse, kan være med på å skape enkelte resultater (Jacobsen 2015, 173). Dette gjelder spesielt måten spørsmålene stilles på, som med fokus på ordvalg, tonefall eller kroppsspråk (Jacobsen 2015, 279). Konteksteffekten dreier seg derimot om i hvilken sammenheng informasjonen blir samlet inn (Jacobsen 2015, 243-244). Vi har, som tidligere nevnt, gjennomført både individuelle intervjuer og Skype-intervjuer på grupperommene til Høyskolen Kristiania. Dette gjorde at vi fikk gjennomføre intervjuene i mer relativt uforstyrrede omgivelser. Når det er sagt er grupperommene små og trauste, noe som kan ha bidratt til å påvirke noen av resultatene (Jacobsen 2015, 173).

3.4.2 Troverdighet

“Det er forventet at kvalitative forskere bringer et unikt perspektiv inn i de studiene de gjennomfører, men det er viktig at funnene er et resultat av forskningen og ikke et resultat av forskerens subjektive holdninger” (Johannessen, Tuft og Christoffersen 2015, 232). Dette dreier seg om at vi som forskere er preget av tidligere erfaringer og forforståelse.

Troverdighet, også kalt begrepsvaliditet, går ut på at resultatene kan la seg bekrefte eller generalisere (Jacobsen 2015, 17). Ved å tilfredsstillte kriteriene om troverdighet, unngår man problematikken det innebærer at forskerens subjektive meninger og holdninger påvirker forskningsresultatet.

I vår undersøkelse må vi ta hensyn til at kvalitative forskningsprosesser er ressurskrevende med resultater som kan være preget av generaliseringsproblemer. Det relativt lille utvalget vårt er ikke nødvendigvis representativt for alle som har hatt studentbedrift, noe som gjør at resultatet blir preget av nettopp dette (Jacobsen 2015, 131). Til tross for at utvalget ikke holder for å generalisere for alle de tidligere studentbedriftsdeltakerne, har vi forsøkt å se sammenhenger og mønstre som kan være av betydning.

3.5 Koding, kategorisering og gjennomføring av analyse

Intervjuene med informantene resulterte i flere timer med rådata på lydopptak. Vi valgte å transkribere samtlige intervjuer for å få en ordrett gjengivelse av dialogen med informantene. Se vedlegg 3 for illustrasjon av transkribert intervju med informant 6. De øvrige transkriberte

intervjuene er også tilgjengelige og kan ettersendes på forespørsel. Transkriberingen hjalp oss i arbeidet med å få et bedre overblikk da vi jobbet med innholdsanalyse. Direkte sitater og annen informasjon av spesiell relevans, ble benyttet som bakgrunn for strukturering og koding. Dette forenklet arbeidet med å vurdere hvorvidt informasjonen faktisk var knyttet opp mot forskningsspørsmålet (Jacobsen 2015, 197).

Basert på denne informasjonen kunne vi se forskjeller og likhetstrekk som var karakteristiske for informantene. Basert på disse mønstrene og sammenhengene gjorde vi oss noen tanker rundt aktuelle kriterier for kategorisering av informantene (Jacobsen 2015, 207). Vi så fellestrekk mellom de som har vært involvert i bedriftsetablering, og bestemte derfor å benytte denne informasjonen i kategoriseringsarbeidet. Vi valgt å dele informantene i tre: kategori A har etablert aksjeselskap, kategori B har etablert enkeltmannsforetak, mens kategori C ikke personlig har vært involvert i bedriftsetablering. Dette kalles kategoribasert inndeling av data (Johannssen, Tufte og Christoffersen 2015, 178). Se nærmere forklaring av kategoriene i kapittel 4, analyse.

I arbeidet med å tolke og analysere informantenes svar, gjorde vi funn som ga økt forståelse av fenomenet. Ønsket om å vurdere disse funnene opp mot det teoretiske rammeverket gjorde at vi så oss nødt til å gå tilbake i teorien. Dette er ofte vanlig ved en fortolkningsbasert tilnærming til vitenskap, der man går fra empiri til teori (Jacobsen 2015, 28-29).

3.6 Forskningsetikk

Som forsker bør man foreta noen etiske avveielser rundt hva som er rett og galt, overfor informanten, eventuell oppdragsgiver og samfunnet for øvrig (Jacobsen 2015, 45-48). De etiske aspektene som kan være av betydning for informantene har vi løst ved hjelp av frivillig deltakelse og et løfte om at deres erfaringer og synspunkter skal gjengis i korrekt kontekst. Studentbedriftsprogrammet har hatt et jevnt deltakerantall på omtrent 500 på årsbasis de siste årene, og av disse har vi intervjuet åtte informanter. Med et såpass lite utvalg vil det i praksis gå an å identifisere informantene. Ettersom det derfor er umulig å garantere anonymitet, har vi lovet informantene konfidensialitet. Vi skal verne om deres interesser og personopplysninger, slik at de ikke lar seg identifisere (Jacobsen 2015, 45-52).

Vi har, som tidligere nevnt, hatt god dialog med både Ungt Entreprenørskap Oslo og Ungt Entreprenørskap Norge gjennom flere år. Det har uten tvil utviklet seg en god relasjon

mellom oss og de to organisasjonene i løpet av denne tiden. I forarbeidet med bacheloroppgaven var det vi som tok kontakt med Ungt Entreprenørskap, med ønske om å se nærmere på betydningen av deres praktiske tilnærming til entreprenørskap i høyere utdanning. Her fortalte de at det ikke er forsket spesielt mye på studentbedriftsprogrammet tidligere, og foreslo dette som et utgangspunkt for videre forskning. Vi sparret til vi kom frem til en problemstilling som var interessant å se nærmere på for begge parter. Ut over dette har Ungt Entreprenørskap sine representanter blant annet bidratt med kontaktinformasjon til potensielle informanter og relevante forskningsartikler i løpet av arbeidet med bacheloroppgaven. Disse innspillene har uten tvil hatt betydning for vårt arbeid. Når det er sagt har vi hele veien vært åpne om at eventuelle funn ville publiseres uavhengig av om resultatet ville være fordelaktig for Ungt Entreprenørskap. Vi har således tilstrebet uavhengighet fra organisasjonen som samarbeidspartner, i den grad det har latt seg gjøre (Jacobsen 2015, 53-54). Det siste etiske aspektet dreier seg om samfunnet for øvrig. Vi har i arbeidet med bacheloroppgaven forsøkt å være så nøytrale som mulig. Når det er sagt er det vanskelig, om ikke umulig, å garantere for et slikt resultat. Vi kan derimot tilstrebe innsyn i og åpenhet rundt funnene vi har gjort i løpet av forskningsprosessen (Jacobsen 2015, 55-56).

Kapittel IV - Analyse

Analysekapittelet tar for seg informasjonen vi har fått gjennom de individuelle intervjuene med informantene. Sammen med det teoretiske rammeverket bidrar redegjørelsen av deres utsagn, meninger og holdninger til å svare på problemstillingen. For å sette informantenes utsagn i perspektiv så vi det som hensiktsmessig å inkludere en kort presentasjon om hver enkelt person. Her har vi blant annet tatt med elementer som studiebakgrunn, hva de har foretatt seg etter studiene og nåværende yrkesstatus. Basert på det informantene fortalte om entreprenøriell aktivitet, kunne de deles inn i tre ulike kategorier: A, B og C. Analysen diskuterer de tre kategoriene opp mot forskningsspørsmålene. Disse omhandler i grove trekk hvem informantene er, hva de har lært og hva de har utrettet etter deltakelsen i studentbedriftsprogrammet.

4.1 Presentasjon av informantene

Kategori A består av tre informanter, og er tildelt i denne kategorien på grunnlag av at de har etablert aksjeselskap etter deltakelse i studentbedriftsprogrammet. Informantene har på et eller annet tidspunkt jobbet heltid i de respektive aksjeselskapene. Vi så likhetstrekk mellom informantenes engasjement innen entreprenøriell aktivitet, så vel som deres entreprenørielle egenskaper.

Informant 1 er en mann i midten av 30-årene fra Nordland, og han er for tiden bosatt i Oslo. Etter en periode der informanten var aktiv som utøver og instruktør innen friluftsliv, flyttet han til Lillehammer for å ta en bachelorgrad i organisasjon og ledelse. Han tok selv kontakt med Ungt Entreprenørskap. Over en syvårsperiode drev han tre ulike studentbedrifter innen event- og kulturbransjen, der to av disse fortsatt eksisterer. Den ene studentbedriften ble tatt over av en god venn, og har nylig vist seg å være levedyktig. Den andre studentbedriften innen kultur- og utelivsbransjen ble videreført til aksjeselskap, og sysselsetter i dag mellom 15-20 hel- og deltidsansatte tilsvarende åtte årsverk. Informanten er med på eiersiden, der han sitter med halvparten av andelene. I løpet av denne perioden har han fullført en mastergrad i innovasjon og entreprenørskap, og etablert et enkeltmannsforetak der han jobber med forretningsutvikling. Han tar fremdeles oppdrag der, men er for tiden heltidsansatt innen kultur i kommunen, der han selv mener at han er en intraprenør fordi han har utrettet ting som ellers ville vært vanskelig å gjennomføre. Ellers holder han entreprenørskapsundervisning på

en høyskole. Informanten har mange spennende ideer og planer for fremtiden, og tror at han kommer til å være selvstendig næringsdrivende om noen år.

Informant 2 er en mann i slutten av 20-årene som er oppvokst og bosatt i Nord-Trøndelag. Han gikk ett år på elektrolinjen på videregående, før han byttet til medier og kommunikasjon. Deretter tok han en bachelorgrad i multimedieteknologi ved Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT). De fikk flere forespørsler om oppdrag som studenter, og undersøkte mulighetene for ulike selskapsformer. De ble tipset om Ungt Entreprenørskap via en rådgiver i kommunen, og etablerte deretter en studentbedrift innen multimedier på frivillig basis. De drev så denne ved siden av studiene de to siste studieårene. Informanten var klar til å etablere samme bedrift som aksjeselskap da de fullførte studiene, og tok ut lønn allerede måneden etterpå. Bedriften har i dag to heltidsansatte og en deltidsansatt, alle fra studietiden.

Informant 3 er en mann fra midten av 20-årene fra Haugesund, og han er for tiden bosatt i Møre og Romsdal. Han var elev på linjen teknikk og industriell produksjon med maritime fag på videregående skole, der målet var å bli maskinist på båt. Denne planen bortfalt da han mistet de nødvendige tillatelsene grunnet sykdom. Han begynte derfor sin bachelorgrad i skipsdesign ved Høgskolen i Ålesund. Som en del av et obligatorisk emne etablerte han en studentbedrift. Gruppen tok sikte på å løse en vanlig utfordring i den maritime næringen. Året etter etablerte de et aksjeselskap basert på den samme forretningsideen. Informanten jobber heltid i bedriften, med en daglig leder på deltid.

Kategori B består av to informanter, og er plassert i denne kategorien på grunnlag av at de har etablert enkeltmannsforetak. Begge informantene gikk det som ofte sees på som kreative studier, og etablerte foretakene hovedsakelig for å kunne fakturere i forbindelse med oppdrag. Felles for informantene er at enkeltmannsforetakene ble etablert i begynnelsen av studietiden, før de deltok i studentbedriftsprogrammet. Ingen av informantene har hatt enkeltmannsforetakene som hovedbeskjeftigelse, men begge selskapene eksisterer og er til en viss grad aktive i dag.

Informant 4 er en kvinne i midten av 20-årene fra Oppland, og hun er for tiden bosatt i Oslo. Hun gikk medier og kommunikasjon på videregående, der hun hadde ungdomsbedrift i regi av Ungt Entreprenørskap. Etter videregående tok hun et årsstudium i prosjektstyring utenlands, før hun tok et grunnstudium i fotografi. Dette la grunnlaget for bachelorstudier innen

fotojournalistikk, der hun hadde studentbedrift. Informanten begynte så på en bachelorgrad innen internasjonale studier, men uten mål om å faktisk fullføre. Hun skriver for tiden sin masteroppgave innenfor internasjonale miljøstudier ved Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB), mens hun jobber deltid hos en finansinstitusjon i Kommune-Norge.

Informant 5 er en kvinne i midten av 30-årene som er oppvokst og bosatt i Oslo. Hun studerte for å bli tekstforfatter ved Westerdals. Som en del av bacheloroppgaven startet hun opp et magasin sammen med en medstudent. De tok selv kontakt med Ungt Entreprenørskap på oppfordring fra skolen, og hadde ikke entreprenørskapsundervisning parallelt med studiet. Informanten kan ikke huske å ha hatt et ønske om å starte noe eget mens hun studerte. Hun opprettet på samme tid et enkeltmannsforetak av praktiske årsaker. Etter fullførte studier har hun hatt ulike stillinger innenfor innholdsproduksjon og grafisk design, og hun er for tiden prosjektleder i en slik bedrift. Hun har vært aktiv i en interesseorganisasjon for kreative yrker, og oppsøker selv møteplasser som er typiske for entreprenørskap.

Kategori C består av tre informanter, og er tildelt i denne kategorien på grunnlag av at de ikke personlig har vært engasjert i bedriftsetablering etter endte studier. Likevel har alle informantene vist interesse for entreprenørskap i senere sammenhenger. To av informantene har eksempelvis tatt videreutdanning innfor innovasjon og entreprenørskap, og har hatt en veiledende rolle overfor andre. Den tredje informanten har undervist i temaet.

Informant 6 er en mann i midten av 20-årene som er oppvokst i Østfold og bosatt i Østlandsområdet. Han tok en bachelorgrad i økonomi og administrasjon ved Høgskolen i Østfold. Siste året på bachelorgraden spesialiserte han seg i nyskaping, der studentbedrift var en obligatorisk del av utdanningen. Etter et år med jobb og studier utenlands begynte han sin mastergrad i innovasjon og entreprenørskap ved NMBU. Han var i denne perioden på utveksling i samarbeid med Gründerskolen, der han jobbet med en start-up. Som nyutdannet fikk han plass på et traineeprogram, der han har jobbet i tre ulike bedrifter i Østfoldsområdet i løpet av de to siste årene.

Informant 7 er en kvinne i midten av 20-årene fra Østfold, som for tiden er bosatt i Storbritannia. Hun mener å huske at hun hadde entreprenørskap i utdanning så tidlig som på ungdomsskolen, men husker ikke i hvilken sammenheng. Videre ble hun introdusert for Ungt Entreprenørskap gjennom ungdomsbedrift på videregående skole. Der hadde hun også kunst

og håndverk som valgfag, noe som var grunnen til at hun begynte sin bachelorgrad innen kunst og design ved Høyskolen i Oslo. Hun hadde studentbedrift på frivillig basis som en del av bacheloroppgaven. Etter endte studier reiste hun jorda rundt, der hun blant annet jobbet frivillig med å hjelpe utsatte kvinner med bedriftsetablering i Sør-Amerika. Entreprenørskap ga mersmak, så informanten valgte senere å ta en mastergrad i innovasjon og entreprenørskap ved BI i Oslo. Etter fullførte studier tok livet en uventet retning da fikk hun tilbud om å jobbe som modell utenlands.

Informant 8 er en kvinne i 40-årene fra Østlandsområdet, som for tiden er bosatt i Oslo. Hun gikk økonomilinja på videregående, og tok deretter noen enkeltemner før hun tok en bachelorgrad i møbeldesign i utlandet. Da hun kom hjem fikk hun jobb som butikksjef hos et designvarehus. Hun begynte på faglærerutdanning innen kunst og håndverk på Høyskolen i Oslo, der hun hadde studentbedrift som del av et obligatorisk emne. Informanten begynte deretter på en mastergrad i fagdidaktikk innen kunst og design på HiOA og har siden den tid jobbet som vikar innen kunst og håndverk på to ungdomsskoler utenfor Oslo.

4.2 Forskningsspørsmål

Før vi gjennomførte intervjuene utarbeidet vi en intervjuguide med temaer basert på det teoretiske rammeverket. I kategoriseringsprosessen fremkom det at disse temaene også var de som ble mest omtalt i intervjuene. Basert på disse utarbeidet vi et sett forskningsspørsmål som vi her diskuterer i lys av eksisterende forskning og teorier (Johannssen, Tufte og Christoffersen 2015, 178).

De fire første forskningsspørsmålene omhandler informantenes personlighetstrekk og entreprenørielle egenskaper, sett opp mot vår forenklete versjon av Amabiles komponentteori, se figur II. Under det første forskningsspørsmålet om indre motivasjon analyseres hva som driver informantene. Det andre forskningsspørsmålet diskuterer kreative prosesser opp mot entreprenørielle egenskaper som nytenkning og risikovilje. Det tredje forskningsspørsmålet vurderer informantenes kunnskap og ekspertise, både innen egne fagfelt og i forhold til læringsutbyttet fra studentbedriften. Det fjerde forskningsspørsmålet diskuterer betydningen av informantenes samspill med de sosiale omgivelsene i løpet av tiden med studentbedrift. Under det femte og siste forskningsspørsmålet analyseres komponentene opp

mot informantenes utbytte av deltakelsen i studentbedriftprogrammet, og om dette har hatt betydning for senere entreprenøriell aktivitet.

4.2.1 Indre motivasjon: hva driver dem?

Vi har tidligere nevnt at indre og ytre motivasjon er de grunnene som gjør at en person skaper retning i egen eller andres atferd for å oppnå en ønsket situasjon. Ulike individer vil la seg motivere av ulike faktorer. Hertzbergs teori trekker frem motivasjonsfaktorer som blant annet prestasjoner, anerkjennelse, ansvar, selve arbeidet og personlig vekst (Kaufmann og Kaufmann 2013, 109). Disse faktorene samsvarer med de Amabile trekker frem som betydningsfulle for indre motivasjon i forbindelse med kreativt arbeid (Amabile 2012, 4). Kreativitet og arbeid med entreprenøriell aktivitet er ofte krevende og risikofyllt, og mange entreprenører går lange perioder uten umiddelbare utsikter til for eksempel lønn eller annen økonomisk fortjeneste. Csikszentmihalyi viser til at de som aksepterer eller søker en slik type risiko ofte er drevet av gleden av arbeidet i seg selv, eller ønsket om personlig utvikling - såkalte indre motivasjonsfaktorer (gjengitt i Henry 2006, 14).

Kategori A er indre motivert. Informantene i denne gruppen er drevet av ønsket om å skape noe. Informant 1 fortalte eksempelvis om ønsket om å skape det han definerer som møteplasser, han fortalte *...det er kanskje det som beskriver meg, at jeg er veldig glad i å samle mennesker rundt ett eller annet*. Også informant 2 og 3 drives av samme ønske, sistnevnte forklarte at han lar seg motivere av *...det å få lage nye ting, vi lager jo nye ting ut av tynn luft*. Kategorien er altså drevet av gleden av selve arbeidet, noe som er en av de sentrale indre motivasjonsfaktorene (Amabile 2012; Kaufmann og Kaufmann 2013).

Kategori B kjennetegnes ved at informantene har glede av å hjelpe andre, og vi oppfatter informantene som lite egoistiske. Det kan virke som at noen av handlingene deres bunner i en altruistisk tankegang. Informant 4 fortalte for eksempel at samfunnsengasjementet hennes har vært en rød tråd gjennom valgene hun har tatt. Dette ser vi blant annet i hennes arbeid med bærekraftig utvikling. Videre sa informanten at hun har tro på kommunikasjon som virkemiddel for å oppnå forandring. Informant 5 er opptatt av støtteapparatet rundt entreprenører, og oppsøker inkubatorer og andre entreprenørielle arenaer. Hun nevner blant annet at hun har tenkt på at det er en mulighet å hjelpe, tilrettelegge eller inneha en

rådgivende rolle overfor entreprenører i fremtiden. Hun fortalte -...*da kan man liksom være en heiaklakk uten å ha ideene selv da.*

Kategori C forteller at de også er drevet av indre motivasjon. Informant 6 vil hjelpe og påvirke andre mennesker generelt, og peker på at arbeidet som rådgiver for gründere har vært spesielt motiverende. Han fortalte om -...*det menneskelige aspektet ved det, og det er ikke alltid, på en måte, hvis jeg hadde vært med å hjulpet en bedrift som hadde tjent massevis av penger da, så det er på en måte mest den menneskelige suksessen som jeg liker da, som motiverer meg tror jeg.* Informant 7 og 8 satte ikke ord på hva som driver dem. Likevel ser vi at de har tatt yrkesvalg og vært involvert i aktiviteter som i mange tilfeller krever en bestemt type motivasjon. Førstnevnte fortalte at hun var involvert i et frivillig prosjekt i utlandet, der hun bisto med kunnskap og erfaring om bedriftsetablering for en utsatt gruppe. Informant 8 har også valgt en yrkesretning som handler om å videreformidle kunnskap. Basert på dette kan man anta at de har et ønske om å bidra med noe, og det er dermed anliggende å anta at de er drevet av det samme som informant 6.

Ut i fra analysen fremkommer det at indre motivasjon er et fellestrekk hos informantene i alle kategoriene, men at motivasjonsfaktorene varierer noe. Vi ser at kategori A benytter begreper som å skape og å samle, mens kategori B bruker ord som å hjelpe eller å forandre. Også informantene i kategori C bruker noen av de samme begrepene. Selv om vi har pekt på noen av disse faktorene, kan vi ikke utelukke at kategoriene også kan drives av andre motivasjonsfaktorer i entreprenøriell sammenheng.

Vi ser hvilken type motivasjon som driver informantene, men ut i fra analysen fremkommer det ingen direkte sammenheng mellom hvordan denne har endret seg, eller blitt påvirket av deltakelse i studentbedriftprogrammet. Likevel ser vi at samspillet mellom indre motivasjon og de andre komponentene er av betydning for kreativitet, og vi har derfor valgt å inkludere hva som driver informantene.

4.2.2 Kreative prosesser: hvordan forholder de seg til nytenking og risikovilje?

Den andre komponenten omhandler tankesett og personlighetstrekk som er av betydning for måten man håndterer kreative prosesser. Her peker Amabile spesielt på kreative teknikker, nyskaping og risikovilje (Amabile 1997, 42-43). Disse samsvarer med personlighetstrekkene

som Ungt Entreprenørskap definerer som viktige for morgendagens arbeidstakere og entreprenører.

Først skal vi se på kreativitet og nytenking, to begreper som ofte blir brukt om hverandre. Amabile mener at kreativitet handler om å skape nye og nyttige ideer på alle typer områder, mens innovasjon er den vellykkede implementeringen av de kreative ideene (Amabile 1997, 40). Vi skal se på hvilke refleksjoner informantene har gjort seg om disse emnene, samt bruken av disse i arbeidet med kreative prosesser. Videre vil vi drøfte informantenes tilbøyelighet til å ta risiko. Begrepet beskrives slik: “Risiko innebærer at hendelser kan inntreffe som har konsekvenser for noe som er av verdi for oss mennesker [...] Der er alltid minst ett utfall som oppfattes som negativt eller uønsket” (Store Norske Leksikon 2016). Vi ser altså at individuelle karakteristikker og kontekst kan ha betydning for hvordan risiko oppfattes, og forstår begrepet som individuelle forutsetninger for å unngå, akseptere eller søke risiko (Tidd og Bessant 2013, 315-319).

Kategori A motiveres som nevnt av ønsket om å skape noe. Informant 2 fortalte at det å løse kreative utfordringer er en del av forretningsideen, og han jobber mye kreativt -...*ingen prosjekter er like*. Informant 3 fortalte -...*men sånn generelt så er jeg ikke så forferdelig nytenkende, men jeg er nytenkende når jeg må. Når man skal lage noe nytt så må man være nytenkende*. Ut i fra dette resonnementet ser vi at han ser seg selv som kreativ og til en viss grad nytenkende i sitt arbeid med produktutvikling. Informant 1 og 3 bruker begge begreper som “definisjonssak” og “definisjonsspørsmål” om hva innovasjon er. Førstnevnte peker på at ingen av bedriftene han har etablert per definisjon er nyskapende, og at han følgelig heller ikke er det. Ettersom kategorien har vært engasjert i entreprenøriell aktivitet, ser vi at det er en forskjell mellom hva noen av informantene sier at de gjør og hva de faktisk gjør. Dette understreker inntrykket vi fikk av at informantene var beskjedne i omtalen av seg selv og egne oppnåelser.

Hva gjelder risikovilje ser vi fellestrekk mellom informant 1 og 2. De vurderte begge andre selskapsformer før de ble introdusert for muligheten til å etablere studentbedrift. Informant 2 forklarte det endelige valget slik -...*det hadde vært mer risikofyllt*. Informant 1 begrunnet det endelige valget med økonomiske og skattemessige fordeler, han sa -...*min motivasjon var jo helt enkelt at du kunne fakturere*. Videre opplevde informant 1 at fallhøyden ved å ha studentbedrift var ekstremt lav, og at det var rom for å prøve og feile. Vi ser at denne

mentaliteten henger sammen med hans tilbøyelighet til å bruke studentbedrift til å teste ut nye konsepter, ettersom han gjort dette ved flere anledninger. Vi forstår dette som at informantene så studentbedrift en som en god mulighet til å teste ut ideene sine innenfor relativt trygge rammer, og at valget av selskapsform således har vært en kalkulert risiko fra de to entreprenørenes side (Steinhouse og West 2008, 62).

Den siste personen i kategori A, informant 3, skiller seg fra de andre i kategorien fordi han hadde studentbedrift som del av et obligatorisk emne i studietiden. Han fortalte at han ellers ikke tar så mye risiko, og omtaler seg heller ikke som spesielt risikovillig. Han hadde i utgangspunktet fått tilbud om fast jobb etter studiene, og fortalte at han antakeligvis ikke hadde startet noe for seg selv om det ikke hadde vært for hans nåværende samarbeidspartner. I forbindelse med overgangen fra studentbedrift til aksjeselskap fortalte han *...redsel er nok det første du tenker på når du skal starte selskapet*. Det er kanskje nettopp i form av frykt og redsel at man kjenner risikoen (Steinhouse og West 2008, 66). Han stilte seg for eksempel spørsmål som *...hva om du feiler, ikke sant? Hva om det ikke går an? Hva om vi går tom for penger? Hva vil de andre si hvis det ikke går? Du spiller jo mot et ganske stort marked*. På tross av denne redselen valgte han altså å satse på ideen, og informanten fortalte at han heller ville angre på noe han har gjort, enn noe han ikke har gjort. På grunn av retningslinjer i forbindelse med et tilskudd bedriften fikk, endte informanten som konsulent i sin egen bedrift. Dette gjør at han har en relativt trygg stilling, med tanke på at han fungerer som entreprenør på heltid. Dette var imidlertid ikke planlagt, så vi antar at informanten ville ha befunnet seg i en noe annerledes situasjon hadde det ikke vært for dette tilskuddet. Til tross for at informanten ikke ser seg som spesielt risikovillig, ser vi altså at han har tatt noen valg som viser tendenser til risikovilje.

Kategori B er utdannet innen det som ofte sees på som kreative yrker. Kreative prosesser og idégenerering har derfor vært en naturlig del av undervisningen. Informant 5 fortalte at de stort sett jobber på prosjektbasis ved hennes nåværende arbeidsplass. Hun fortalte at hennes ekspertise ofte kommer til nytte etter at det kreative grovarbeidet er ferdigstilt, men det hender også at hun er med på hele prosessen. Hun har således glede av kunnskapen hun tilegnet seg i studietiden. Når det er sagt benyttet begge informantene studentbedrift som rammeverk rundt avsluttende bacheloroppgaver. Informant 4 fortalte at *...den kreative prosessen var skilt ut og var ikke direkte knyttet til bedriften i den forstand, kan du si,*

var mer økonomistyringen. Selv om de jobbet kreativt i dette arbeidet, kan vi altså ikke se en direkte sammenheng mellom studentbedriften og de kreative ferdighetene til informantene.

Når det kommer til å gripe muligheter og å vurdere risiko, ser vi klare likhetstrekk mellom informantene i kategori B. Det er i stor grad tilfeldigheter som gjør at informantene er der de er i dag. Begge har grepet jobb- og studiemuligheter på nasjonalt og internasjonalt plan ettersom mulighetene har dukket opp. Vi ser altså at begge informantene har vist risikovilje i valgene de har tatt. Informant 4 peker på at hun antakeligvis er mer risikovillig nå enn hva hun vil være om noen år, spesielt med tanke på økonomi og forpliktelser i forhold til familie. Likevel befinner begge seg i relativt trygge posisjoner i dag. Begge informantene etablerte enkeltmannsforetak i begynnelsen av studietiden, og disse blir fremdeles brukt i forbindelse med frilansoppdrag. Ingen av informantene har dette som hovedbeskjeftigelse. Informant 4 fortalte at hun godt kan være risikovillig, så lenge hun *...har det så gøy at den risikoen føles verdt å ta.* Hun fortalte at den friheten frilansjobben gir, ikke er verdt det sammenliknet med den jobben hun har som deltidsansatt i dag. Informant 5 har gjennom tidene tatt valg som har vært preget av risikovilje, men hun fortalte at hun ofte ender opp med de trygge alternativene. Hun peker blant annet på at denne faktoren har mye å si for der hun er i dag.

Kategori C fortalte at de hadde utbytte av Ungt Entreprenørskap sine kreative workshops og veiledningstimer. Informant 6 fordypet seg i nytenking parallelt med studentbedriften. Han fortalte at undervisningen var preget av teori, så studentbedriften var det som i størst grad *...tok det ut i praksis, nærmere realitetene.* Informant 7 fortalte at hun lærte spesielt mye om idégenerering i løpet av det hun omtaler som forretningsforståelseskurs med Ungt Entreprenørskap sin representant. Informant 8 fortalte også at de brukte en tilsvarende prosess for å komme frem til sin forretningsidé *...brainstorming, vi satt og kastet fram ideer alle sammen, også satt man vel til slutt igjen med en liste over de ideene vi kan tenke oss.* På spørsmål om hvor hennes kreative ferdigheter kommer fra, svarte hun *...alltid likt det, men har jo far som er arkitekt og moren min er også lærer i kunst og håndverk eller forming som det også het. [...] det er ikke nødvendigvis at kreativitet er medfødt, det er noe som kan læres.* Informantens oppfatning er i tråd med det vi har lest om at kreativitet kan læres (Amabile 1997; Brochs-Haukedal 2012).

Tendensen til risikovilje hos informantene i kategori C spriker imidlertid noe. Informant 7 fortalte om risikovilje knyttet til det å reise og gripe muligheter, hun sier *...nei, jeg føler at*

det er en større risiko å bli hjemme og å ikke oppleve de tingene faktisk. Det er en sånn, jeg vet ikke... Det føles liksom som at jeg risikerer mer ved å ikke gjøre det. Denne informanten jobber i en svært usikker bransje i dag, noe som illustrerer at hun tolererer risiko. På dette punktet ser vi at hun likner på informantene i kategori A og B. Til tross for at hun kan sees som risikovillig, ser vi likevel at hun i entreprenøriell sammenheng ikke har vist samme tendenser. Heller ikke informant 6 eller 8 har utvist atferd som, i denne sammenheng, kan sees å være risikovillig. På spørsmål om studentbedriften hadde noe å si for risikoviljen hans, svarte informant 6 -...*du lærer jo at det innebærer en type risiko da, så du blir bevisst risiko, men om jeg ble noe mer risikovillig... det tror jeg ikke. Da kan det hende at det nesten var tvert om. Ser hvor mange fallgruver man kan gå i da.* Videre fortalte han at nettopp denne innsikten kunne være - ...*litt av grunnen til at jeg ikke hoppa rett ut og starta noe eget som nyutdanna.* Han nevnte at han ikke er fjern fra tanken på å starte noe eget, men at han gjerne skulle hatt mer kunnskap og erfaring om hvordan man kan unngå risiko, før han setter i gang med et slikt prosjekt. Ut ifra disse utsagnene ser vi informanten som analytisk og risikobevist.

Gitt Amabile sin definisjon kan vi si at alle informantene har jobbet med kreativitet i en eller annen form. Noen av informantene hadde erfaring fra dette området fra tidligere, mens andre har blitt introdusert for dette gjennom Ungt Entreprenørskap eller utdanningsinstitusjonene. Hovedforskjellen mellom kategoriene viser seg ved innovasjonsarbeidet, der det handler om den vellykkede implementeringen av ideene, så vel som viljen til å ta risiko. Kategori A jobber mye med både kreativitet og innovasjon, og viser stor vilje til å oppsøke eller akseptere risiko, forutsatt at denne er kalkulert. Informantene i kategori B jobber også kreativt, og tar oppdrag i sine enkeltmannsforetak ved siden av andre hovedbeskjeftigelser. Vi ser at de viser en lavere vilje til å akseptere risiko i entreprenøriell sammenheng enn informantene i kategori A. Kategori C har ikke det samme forholdet til innovasjon og entreprenørskap som de to foregående kategoriene. Det fremkommer av analysen at informantene viser tegn til å unngå risiko i entreprenøriell sammenheng. Det skal nevnes at informant 6 skiller seg noe fra de andre i kategorien, fordi han jobber med innovasjon og intraprenørskap på organisasjonsnivå.

4.2.3 Ekspertise: hva sier de om kunnskap og læring?

Det er en grunn til at dagens samfunn kalles kunnskapssamfunnet; aldri har så store mengder kunnskap vært så lett tilgjengelig for så mange. Evnen til å håndtere og anvende denne informasjonen, har derfor blitt en viktig ressurs i entreprenøriell sammenheng (Spilling 2006,

18). Entreprenørens ekspertise og kunnskap kan påvirke hvordan vedkommende jobber med problemløsning og kreative prosesser (Amabile 2012, 3-4). Vår tilnærming til denne komponenten er todelt, vi ser på informantenes fagkunnskap og praktiske kunnskaper fra tiden med studentbedrift.

Kategori A kjennetegnes ved at informantene etablerte studentbedrifter basert på interesser eller fagkunnskap. Ettersom forretningsideene var relevante for studieløpet kan vi anta at informantene hadde en del kunnskap innenfor det gitte området, og denne kunnskapen ble anvendt i praksis i studentbedriften. Informant 2 fortalte *...absolutt, det vi hadde lært uka før satt vi i praksis uka etterpå*. Ellers har informantene ulike tilbakemeldinger på hvilken type kunnskap de har tilegnet gjennom studentbedriften, og undervisningen i forbindelse med denne. Det skal sies at det kun var informant 1 og 3 som hadde entreprenørskapsundervisning som del av studieløpet.

Informant 1 fortalte at han ikke lærte spesielt mye om etablering, drift eller avvikling av studentbedriften, da han hadde noe kjennskap til dette fra tidligere. Han hevder at Ungt Entreprenørskap primært fremmer læring, og ikke næring. Informanten peker på han tenker at det er næring gjennom læring. Det kan virke som at informant 2 og 3 har hatt et større utbytte av denne kunnskapen i ettertid. Informant 3 fortalte at han *...lærte mye i forhold til den delen med skisser og hvordan du skal utarbeide en forretningsplan, det fikk vi behov for da vi skulle starte opp, selvfølgelig. Det var jo greit at vi hadde vært gjennom det tidligere*. Videre fortalte informant 1 at han lærte mye om nettverksbygging og støtteapparatet rundt nye virksomheter, og ikke minst *...hvordan kan du på en måte, med en studentbedrift i hånd komme derfra til et potensielt AS, eller om så et enkeltmannsforetak, med større sjanse for å se om det er levedyktig eller ikke. Det var det jeg lærte*. Også informant 2 pekte på at fordelene av å ha testet ut ideen før etablering av aksjeselskap fordi de *...fikk gjort unna alle barndomsfeilene som studentbedrift*.

Kategori B kjennetegnes ved at de lærte mest om det praktiske aspektet ved etableringen. Gjennom arbeidet med studentbedrift gjorde informantene seg noen tanker rundt hvordan det er å være entreprenør. Informant 5 gjorde seg noen refleksjoner rundt det å drive noe eget *...og det er kanskje en erfaring med det å være sin egen bedrift, er at du bør fylle mange skoda, for å være vellykket*. Informant 4 nevnte at hun blant annet lærte mye om byråkratiet som følger med bedriftsetablering *...jeg tror jo absolutt at hvis jeg på ett eller annet tidspunkt har lyst til å starte for meg selv, så vet jeg jo mye om hvor mye jobb det er*. På spørsmål om

informant 4 har tatt med seg noe fra studentbedriften til enkeltmannsforetaket var svaret klart -...*ikke så mye egentlig*. Hun peker på at dette er fordi enkeltmannsforetaket er rent administrativt. Derimot tror hun at erfaringene fra å drive studentbedrift kunne ha vært av betydning dersom hun skulle ha startet et aksjeselskap, fordi hun mener dette er to mer sammenliknbare selskapsformer.

Kategori C kunne fortelle om kunnskap om idéutviklingsprosessen fra tiden med studentbedrift. Informant 6 fortalte at han gjennom studentbedrift lærte -...*det å prate med andre, bruke andre*. Utover dette satt han også igjen med en del verktøy, blant annet evnen til å ha en analytisk tilnærming til idéutvikling og det å starte opp noe. Her nevnte han blant annet kompetanse som går på det å gjøre analyser -...*både av marked og konkurrenter. Av kunder*. Videre nevner informanten også kunnskap om teamsammensetting og -...*hva slags effekt det kan ha på en prosess der du skal utvikle en forretningsidé*. Informant 7 fortalte at den lille undervisningen hun hadde om regnskapsføring og entreprenørskap kom til kort, men at også hun har hatt nytte av Ungt Entreprenørskap sine innspill om idéutviklingsprosesser i ettertid. Informant 8 fortalte at hun har tatt med seg kunnskapen om entreprenørskap videre, og benytter denne i undervisningssammenheng i den grad det er relevant i dag.

Felles for alle kategoriene er at informantene drev studentbedrifter der forretningsideen baserte seg på deres fagkunnskap, ekspertise og interesser. Kunnskapen og læringen de sitter igjen med etter endt deltakelse er primært knyttet opp mot praktiske aspekter, men anvendelsen av dette utbyttet varierer mellom kategoriene. Med unntak av informant 1 fortalte samtlige at de lærte om etablering, drift og avvikling. Kategori A skiller seg ut ved at den praktiske kunnskapen faktisk har kommet til anvendelse ved senere bedriftsetablering, i motsetning til kategori B og C. For kategori B kan dette ha en sammenheng med at enkeltmannsforetakene ble etablert før deltakelsen, og at denne selskapsformen ikke er sammenliknbar med studentbedrift. Likevel ser vi at informantene har gjort seg nyttige erfaringer og refleksjoner rundt egen læring. Selv om to av kategoriene ikke kan sies å ha anvendt den praktiske kunnskapen om bedriftsetablering personlig, ser vi at de har tatt med seg en annen form for kunnskap videre i andre sammenhenger.

4.2.4 Sosiale omgivelser: hvordan har samspillet fungert?

Innspill og innsikt fra noen med mer erfaring, eller en som evner å se ting fra et nytt perspektiv, kan i mange tilfeller være verdifullt for entreprenører i oppstartsfasen, såvel som for erfarne bedriftseiere. Spilling sitt notat *Entreprenørskap i et evolusjonert perspektiv*, peker på viktigheten av å bruke sitt kontaktnettverk i entreprenøriell sammenheng:

I hvilken grad en entreprenør lykkes med å utvikle sin nye virksomhet vil i stor grad være avhengig av hva slags kontakter man har og mer generelt hva slags miljø man arbeider innenfor. Dette er ikke slik å forstå at ikke personlige egenskaper og personlig innsats og engasjement hos entreprenørene ikke har betydning – tvert imot, dette er av største betydning. Men ingen entreprenør vil lykkes, uansett engasjement og arbeidsinnsats, hvis ikke hun eller han har noen å samspille med. (Spilling 2005, 35)

De sosiale omgivelsene til studentbedriften kan inkludere aktører og mentorer fra arbeids- og næringsliv, samt veileder ved studiestedet og representanter fra det lokale kontoret til Ungt Entreprenørskap. Samspillet mellom disse aktørene kalles nettverk, og kan defineres som “a complex, interconnected group or system”, and networking involves using that arrangement to accomplish particular tasks” (Tidd og Bessant 2013, 341). Et godt samspill mellom aktørene kan innebære kunnskaps- og erfaringsutveksling så vel som informasjonsflyt (Tidd og Bessant 2013, 338). Som Steinhouse og West beskriver: “you can’t achieve your end without help” (2008, 26-27).

Kategori A drev med nettverksbygging i tiden som studentbedrift. Sett i lys av at kategorien har etablert aksjeselskap basert på samme forretningsidé, har de i noen grad hatt nytte av dette nettverket i etterkant. Informant 1 mener at studentbedrift som selskapsform var fordelaktig for kontakten med næringslivet, og tror at de lave forventningene til dem ga gode muligheter til å imponere. Informant 3 opplevde å bli tatt seriøst av næringslivet, tatt i betraktning av at de var unge i ukjent farvann. Informant 1 fortalte at nettverket fra tiden med studentbedrift har vært nyttig i andre sammenhenger i etterkant i form av *...indirekte ting, men sånn sett er det jo direkte, for hadde jeg ikke gjort det, så hadde jeg mest sannsynlig ikke kontaktet rette folk eller kjent til... Jeg hadde jo ikke gått rett på kontoret å banke på døra som jeg gjorde når jeg fikk lokalene til kafeen*. Også informant 2 fortalte om nåværende samarbeidspartnere som

stammer fra studentbedriften. Det at enkelte kunder fulgte dem videre bidro økonomisk i overgangsfasen til aksjeselskapet.

Informant 1 og 2 fortalte at de kunne ha plukket opp tråden med kontaktene i dag, hvis det skulle være behov for det. Informant 1 fortalte *...men så har du da i tillegg kommet i kontakt med masse folk da, som du sannsynligvis, hvis du skulle prøve på noe tilsvarende igjen, kan bruke da, og ta kontakt med.* Videre mener han at han har fått både undervisningsjobben og heltidsjobben i kommunen som følge av nettverket. Hvor mye av dette som kan tilskrives tiden med studentbedrift spesielt, og ikke bare studietiden generelt, er imidlertid noe usikkert.

Informant 3 har en noe annerledes oppfatning av samspillet med nettverket *...vi prøvde jo å gjøre så godt vi kunne med å gå ut til eksisterende leverandører som opererer i samme bransje.* I ettertid har han etablert seg som en konkurrerende virksomhet, og han mener derfor at det hadde vært ubehagelig å skulle ta kontakt med nettverket nå. Om samarbeidet med Ungt Entreprenørskap og studentbedriften generelt fortalte informant 2 *...det fungerte så som så den gangen.* De fikk bistand til papirarbeid og stiftelse, men han mener at organisasjonen fokuserte mer på ungdomsbedrift enn studentbedrift på den tiden. I løpet av andreåret som studentbedrift fikk de en ny kontaktperson som var betydelig mer engasjert. Han følte at samarbeidet med organisasjonen bedret seg som en følge av dette. Informant 3 følte at det totalt sett har vært gode forelesere, og at de hadde god kontakt med Ungt Entreprenørskap gjennom prosessen. Ut ifra analysen kan vi ikke se at mentorene har vært av nevneverdig betydning for kategorien.

Kategori B kjennetegnes av et stort nettverk som følge av tiden med studentbedrift. Ingen av informantene opprettholder imidlertid kontakten med dem i dag, men begge mener at de kan plukke opp tråden hvis de skulle se behov for det. Informant 5 fortalte *...vi profiterte nok mye på at vi kunne si at det var en skoleoppgave, at det var et nullbudsjett. Og det vi gjorde var jo at, vi tok jo løpefart og spurte gjerne de helt på toppen.* Også informant 4 fortalte at hun fikk kontaktpersoner rundt omkring som følge av studentbedriften. Hun hadde blant annet en personlig mentor, og fortalte at vedkommende åpnet mange dører for dem. Likevel fortalte hun at hun ikke forsto poenget med mentortjenestene på det tidspunktet, hun opplevde det som masete å skulle spørre noen om å gjøre dem tjenester på frivillig basis. I etterkant innrømmer hun at hun skjønner hvorfor de gjorde det slik *...du får jo inn ekstern kompetanse på en helt annen måte, og man blir tvunget til å knytte kontakt med et annet miljø og slik, så*

det er jo absolutt nyttig. Det er variasjoner i kategorien hva gjelder kontakt med Ungt Entreprenørskap. Mens informant 4 mener at oppfølgingen fra det lokale kontoret var upåklagelig, hadde informant 5 lite å gjøre med organisasjonens representanter.

Kategori C er preget av variasjon mellom informantene når det kommer til opplevelsen av de sosiale omgivelsene. Informant 6 fortalte at de brukte mye tid på informasjonssøk i forarbeidet, og informanten fortalte at *...har ikke så mye nettverk egentlig, som følge av den, jeg personlig da.* Vi forstår det som at han pekte på dette, da det kan skyldes at han ikke har hatt så stor interesse av bransjen verken før eller siden.

Heller ikke informant 8 fortalte at hun utviklet et nettverk i forbindelse med studentbedriften, og forklarer dette med at *...studiet vårt har ikke det fokuset sånn sett.* Vi forstår dette som at informanten ikke har knyttet kontakter i næringslivet som følge av studentbedrift. På spørsmål om hvordan de kom i kontakt med mentor kunne informanten fortelle at *...det var oss gjennom nettverket vårt.* Vi forstår det som at dette var kontakter informanten allerede hadde før de etablerte studentbedrift. Videre fortalte informanten at de var i kontakt med mentoren kun en gang, og hadde i så måte lite nytte av denne ordningen. Det fremkommer at informanten opplevde at *... fokuset endret seg litt på kick-off og gründercampen.* Vi forstår dette som at informantens holdninger til entreprenørskap ble påvirket, og i noen grad endret av samspillet med de sosiale omgivelsene.

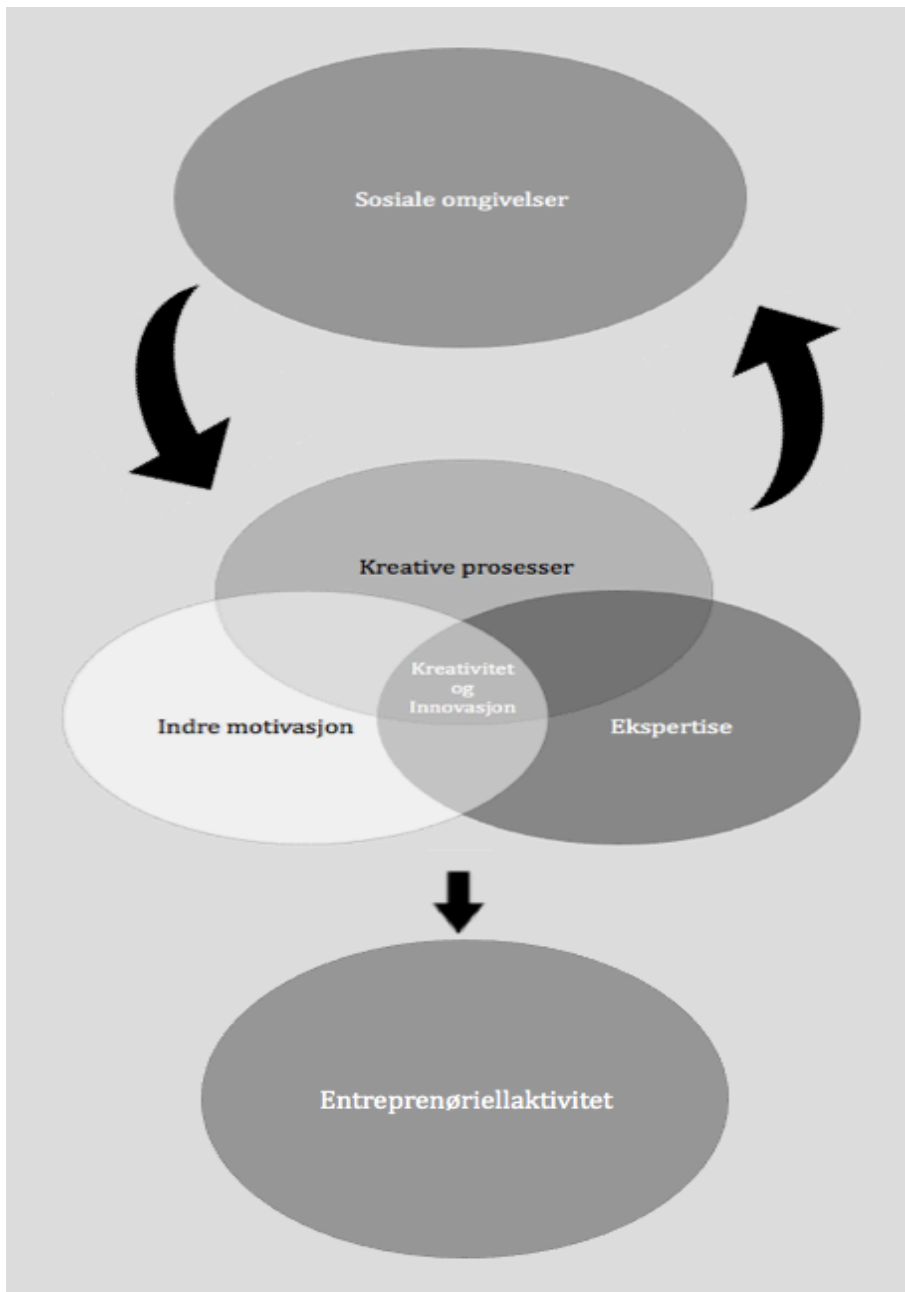
Informant 7 skiller seg ut fra de andre informantene i kategori C. Hun fortalte at nettverket utvidet seg som følge av tiden med studentbedrift, og hun har også hatt glede av dette i etterkant. Informanten har senere hatt kontakt med en av samarbeidspartnerne fra studentbedriften i forbindelse med videreutdanning. Mentoren har også vært til hjelp i senere tid. Om samarbeidet med Ungt Entreprenørskap fortalte hun at *det...fungerte veldig bra, vi fikk jo masse hjelp.* Da hun begynte på sin mastergrad opprettholdt hun dialogen med sin kontaktperson i Ungt Entreprenørskap på eget initiativ, noe som har ført til at hun senere har deltatt på ulike arrangementer og alumnitreff.

Nettverk har hatt noe å si for de fleste informantene i de ulike kategoriene, men ikke alle har hatt like stort utbytte av kontaktene i ettertid. Vi ser spesielt at informant 1 og 2 i kategori A, og informant 7 i kategori C har bygget nettverk med gode relasjoner, som de har benyttet seg

av etter deltakelsen. De resterende informantene har hatt lite å gjøre med nettverket fra tiden med studentbedrift i senere sammenhenger.

4.2.5 Ringvirkninger: hvilken betydning har dette for entreprenøriell aktivitet?

Vi har så langt sett at informantene er drevet av indre motivasjon, de er kreative og nytenkende, og de har kunnskap og ekspertise innen sine respektive fagområder. Videre har informantene etablert studentbedrifter i samspill med aktørene i sine sosiale omgivelser. Samspillet mellom disse komponentene leder til kreativitet og innovasjon i det som kalles kreativitetskrysset (Amabile 1997, 42). Entreprenørskap kan være resultatet av arbeidet som skjer her, og vi skal derfor diskutere komponentene opp mot studentbedrift og senere entreprenøriell aktivitet, se figur II.

Figur II: En forenklet versjon av komponentmodellen, sett i forbindelse med studentbedriftsprogrammet

Kategori A har hatt utbytte av studentbedrift i form av senere entreprenøriell aktivitet. Det gode samspillet mellom komponentene gjør at informantene har entreprenørielle kunnskaper og ferdigheter. Dette overensstemmer med det faktum at de har benyttet forretningsideene fra tiden med studentbedrift i senere entreprenøriell aktivitet.

Informant 1 fortalte at hans nåværende situasjon er *...et sånt semidirekte resultat av at jeg hadde studentbedrift, da*. Også informant 2 mener at studentbedriften har hatt noe å si -

...absolutt, det har jo det. For informant 3 har deltakelsen *...forandret livet mitt, det må jeg også si.* Videre har kategorien etablert aksjeselskap basert på samme forretningsidé som de jobbet med i tiden som studentbedrift. Dette funnet, samt informantenes uttalelser, vitner om at informantene selv opplever at studentbedriften har hatt betydning for deres senere entreprenørielle aktivitet.

I analysen fremkom det at informant 1 og 2 hadde studentbedrift på frivillig basis, og at de oppsøkte Ungt Entreprenørskap på eget initiativ. Begge fortalte at de vurderte andre selskapsformer før de etablerte studentbedrift. Dette kan tyde på at informantene trolig ville ha startet en egen bedrift uavhengig av studentbedriften. Når det er sagt peker informantene på fordelene ved at de fikk testet levedyktigheten ved konseptene sine innenfor relativt trygge rammer, med trygge økonomiske og skattemessige forhold. Etter semesterslutt endret begge informantene selskapsform til aksjeselskap, og de har allerede vært med på å skape arbeidsplasser og økonomisk vekst. Johansen og Eide beskriver at det kan være vanskelig å peke på en direkte sammenheng mellom deltakelsen i studentbedrift og senere entreprenøriell aktivitet, når studentene i utgangspunktet er interessert i entreprenørskap (2006, 19). Informantene ville kanskje ha etablert bedrifter uavhengig av deltakelsen. Likevel er det mulig at studentbedriftens trygge rammer, sammen med informantenes kunnskap, har bidratt til å gjøre aksjeselskapene såpass vellykkede.

Informant 3 skiller seg ut ved at han er den eneste som har hatt studentbedrift som del av et obligatorisk emne, og som senere har vært involvert i entreprenøriell aktivitet. Vi kan således si at studentbedriftsdeltakelsen har en direkte sammenheng med senere bedriftsetablering for denne informanten. Funn fra tidligere undersøkelser viser at studenter som har hatt studentbedrift på frivillig basis, er dobbelt så tilbøyelige for å involvere seg i entreprenørielle aktiviteter på et senere tidspunkt (Johansen og Eide 2006, 19). Vi ser at disse funnene samsvarer med kategori A.

Kategori B kjennetegnes ved et noe lavere samspill mellom komponentene enn kategori A. Studentbedrift kan ikke sies å ha hatt betydning for kategoriens entreprenørielle aktivitet, men informantene har hatt utbytte av deltakelsen på andre områder. I etterkant av deltakelsen har informantene blant annet spilt på studentbedriften i forbindelse med ansettelsesprosesser. Informant 4 fortalte om hard konkurranse om arbeidsplassene i bransjen *...det å ha slike ting som en studentbedrift på CV er veldig viktig fordi det er jo veldig hard konkurranse.* Også

informant 5 har dratt nytte av studentbedriften i en slik sammenheng -...*men også liksom selve produktet er jo veldig fint å kunne bruke som en slags CV. Videre utdypet informanten -...det har vært bidragende til å få mange jobber på intervju, så det har vært en inngangsbillett.*

Studentbedriften har altså åpnet noen dører for denne kategorien. Hva gjelder entreprenøriell aktivitet har de gjort seg noen nyttige erfaringer og refleksjoner. Informant 5 mener at -...*den erfaringen jeg har fra studentbedrift, den er for snever til at jeg fikk nok kjærlighet til det, til å gå videre på det.* Dette kan komme av at informanten hadde studentbedrift som en ramme rundt prosjektet, og heller ikke hadde noe entreprenørskapsundervisning. Videre reflekterte hun rundt personlige egenskaper og ønsker -...*nei, jeg er ikke så, så sulten på å drive eget. Jeg tror det kommer av at jeg ser, for det første så må man ha en veldig god idé på og i tillegg til det så må man ha en administrativ kapasitet, så jeg tror at jeg kan godt være den administrative kapasiteten. Når det gjelder det visjonære så følte jeg ikke at jeg var helt der.* Informant 4 sa noe tilsvarende om entreprenøriell aktivitet, og analysen kan dermed tyde på at begge informantene har hatt utbytte av studentbedriften. Grunnen til at de ikke har vært involvert i entreprenøriell aktivitet i senere tid skyldes altså at kategorien ikke har hatt et ønske om å satse på dette i dag.

Kategori C kjennetegnes ved det laveste samspillet mellom komponentene, sett i forhold til de andre kategoriene. Til tross for et noe sprikende, og lavt samspill mellom komponentene, har kategorien hatt utbytte av deltakelsen i andre sammenhenger.

For informant 6 og 7 hadde studentbedrift betydning for videreutdanning innen innovasjon og entreprenørskap. Sistnevnte fortalte at studentbedriften var utslagsgivende for hennes beslutning om å ta en mastergrad innen emnet. Videre pekte hun på at studentbedriften ga henne mestringsfølelse og selvtillit, noe hun har tatt med seg videre til andre områder i livet. Informant 6 fortalte følgende om sitt siste semester med fordypning i nyskaping -...*det var egentlig det året der som jeg tror har gjort at jeg har tatt de valgene som jeg har. Det og studentbedrift da, som har vært med å trigge interessen, absolutt.* Vi tolker det dithen at informanten ser de to erfaringene som relaterte til hverandre. Det er vanskelig å si noe om hvor mye av interessen som kom direkte fra studentbedriften, og hvor mye som var et resultat av utdanningen. Ut i fra måten han uttrykker seg på antar vi at det trolig var en kombinasjon av disse to. Informant 8 opplevde en holdningsendring, og økt kunnskap om entreprenørskap som følge av studentbedriften. Hun har senere benyttet dette i jobbsammenheng.

4.3 Konklusjon

Funnene i denne bacheloroppgaven er ikke tilstrekkelige til å peke på om det er en direkte sammenheng mellom deltakelsen i studentbedriftsprogrammet og senere entreprenøriell aktivitet. Likevel ser vi indikasjoner på at alle informantene har hatt en eller annen form for utbytte av deltakelsen.

Det første forskningsspørsmålet om indre motivasjon, svarer på hva som driver informantene, men det fremkommer ingen direkte sammenheng mellom hvordan dette har endret seg, eller blitt påvirket av deltakelsen i studentbedriftsprogrammet.

Det andre forskningsspørsmålet om kreative prosesser viser at alle informantene på en eller annen måte arbeider kreativt i sine nåværende yrker. Hovedforskjellen mellom kategoriene viser seg ved innovasjonsarbeidet, der det handler om den vellykkede implementeringen av ideene, så vel som ved viljen til å ta risiko.

Det tredje forskningsspørsmålet om ekspertise viste at alle kategoriene drev studentbedrifter med forretningsideer basert på deres fagkunnskap, ekspertise og interesser. Kunnskapen og læringen de sitter igjen med etter endt deltakelse er primært knyttet opp mot praktiske aspekter, men anvendelsen av dette utbyttet varierer mellom kategoriene.

Det fjerde forskningsspørsmålet om sosiale omgivelser viser at nettverk har hatt noe å si for de fleste informantene i tiden med studentbedrift. Vi ser at informantenes utbytte av nettverket har vært varierende i senere sammenhenger.

Det femte og siste forskningsspørsmålet viser at vi ikke kan trekke en slutning om at det er en direkte sammenheng mellom deltakelsen i studentbedriftsprogrammet, og senere entreprenøriell aktivitet basert på funnene i denne undersøkelsen. Variasjonene internt i og mellom kategoriene dreier seg primært om måten informantene forholder seg til de ulike komponentene. Det handler om hvordan de får utløp for motivasjon, jobber med kreative prosesser, og benytter ekspertisen sin.

Kategori A defineres som entreprenørene, og vi ser en relativt sterk sammenheng mellom komponentteorien og deres entreprenørielle aktiviteter. Kategori B defineres som de kreative, og vi ser en noe svakere sammenheng mellom komponentteorien og deres entreprenørielle

aktiviteter, sammenliknet med entreprenørene. Kategori C defineres som rådgiverne, og vi ser den svakeste sammenhengen mellom komponentteorien og deres entreprenørielle aktiviteter, sammenliknet med entreprenørene og de kreative. Dette skyldes at rådgiverne ikke personlig er involvert i noen form for entreprenøriell aktivitet.

Til tross for at vi ikke har kunnet fastslå en direkte sammenheng mellom deltakelse i studentbedriftsprogrammet til Ungt Entreprenørskap og senere entreprenøriell aktivitet, ser vi indikasjoner på at alle informantene har hatt en eller annen form for utbytte av deltakelsen.

4.4 Videre forskning

Denne bacheloroppgaven har undersøkt betydningen av studentbedrift for senere entreprenøriell aktivitet, sett i lys av Amabile sin teori om kreativitet og innovasjon. Ettersom funnene er diskutert opp mot en versjon av komponentmodellen som er tilpasset studentbedrift, se figur II, er de ikke nødvendigvis overførbare til andre entreprenørielle kontekster.

Hvorvidt de entreprenørielle personlighetstrekkene har kommet som et resultat av studentbedriften, eller utviklet seg som følge av disse er imidlertid noe vanskeligere å si, da dette er et spørsmål om kausalitet. Vi kan ikke fastslå kausalitet basert på den dataen som er tilgjengelig (Ringdal 2013, 52). For videre forskning vil det derfor kunne være interessant å utvide undersøkelsens omfang både i antall informanter og undersøkelsens vinkling. En kvantitativ tilnærming vil kunne avdekke bredden av fenomenet, og se om kategoriene er representative også for andre tidligere deltakere av studentbedriftsprogrammet til Ungt Entreprenørskap.

5.0 Litteraturliste

- Aasen, Tone Merethe og Oscar Amundsen. 2011. *Innovasjon som kollektiv prestasjon*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag
- Amabile, Teresa M. 1997. *Motivating Creativity in Organizations: On doing what you love and loving what you do*. Harvard Business School Cases.
- — , Teresa M. 2012. *Componential Theory of Creativity*. Harvard Business School Arbeidsnotat.
- Brochs-Haukedal, William. 2012. *Arbeids- og lederpsykologi*. Oslo: Cappelen Damm
- European Commission. 2015. *Entrepreneurship Education: A road to success: A compilation of evidence on the impact of entrepreneurship education strategies and measures*. Brussel: European Commission.
- — . 2008. *Entrepreneurship in higher education, especially within non-business studies*. Brussel: European Commission
- Gripsrud, Geir, Ulf Henning Olsson og Ragnhild Silkoset. 2010. *Metode og dataanalyse*. 2 utg. Kristiansand: Høyskoleforlaget AS.
- Harvard Business School. Faculty & Research. Theresa M. Amabile. Lesedato 10. mars 2016: <http://www.hbs.edu/faculty/Pages/profile.aspx?facId=6409>
- Henry, Jane. 2006. *Creative Management and Development*. 3. utg. London: Sage Publications Ltd.
- Jacobsen, Dag Ingvar. 2015. *Hvordan gjennomføre undersøkelser?: Innføring i metode*. 3. utg. Kristiansand: Cappelen Damm Akademisk
- Johansen, Vegard. 2011. *Ungdomsbedrift og entreprenørskap ØF*- notat 17/2011
- Johansen, Vegard og Trude Hella Eide. 2006. Erfaringer fra deltakelse i Studentbedrift. Østlandsforskning notat, 16/2006.
- Johannesen, Asbjørn, Per Arne Tufte og Line Christoffersen. 2015. *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. 4. utg. Oslo: Abstrakt forlag .
- Kaufmann, Geir og Astrid Kaufmann. 2013. *Psykologi i organisasjon og ledelse*. 4. utg. Bergen: Fagbokforlaget .
- Ringdal, Kristen. 2013. Enhet og mangfold. Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode. 3. utgave. Bergen: Fagbokforlaget.
- Næringslivets Hovedorganisasjon. 2016. Økonomisk overblikk 1/2016. Utsikter for 2016 – 2018. Lesedato 15. mars 2016: <https://okonomibarometer.nho.no/getfile.php/%C3%98konomisk%20overblikk%201-2016.pdf>

- Ungt Entreprenørskap. Om oss. Lesedato 5. april 2016.
<http://www.ue.no/Om-oss>
- Ungt Entreprenørskap. Studentbedrift (SB). Lesedato 5. april 2016.
http://www.ue.no/aarsmelding2015/NORGE/Aktivitetstall-2015/Studentbedrift?sort=full_menu
- Ungt Entreprenørskap. Ungt Entreprenørskap Norges Årsberetning 2015.
Lesedato 30. mars 2016:
http://www.ue.no/aarsmelding2015/NORGE/Fra-styret/Aarsberetning-?sort=full_menu
- Ungt Entreprenørskap Norge. 2015. "Norgesmester skal gjøre oppdrettsnæringen bærekraftig" 4. juni. Lesedato 20. februar:
<http://www.ue.no/Nyheter/Norgesmester-skal-gjore-oppdrettsnaeringen-baerekraftig>
- Steinhouse, Robbie og Chris West. 2008. *Think like an entrepreneur: your psychological toolkit for success*. Harlow: Pearson Education limited
- Store Norske Leksikon. "Ekspert". Publisert 14.02.2009. Lesedato 10. mai:
<https://snl.no/ekspert>
- Store Norske Leksikon. "Karakteristikk". Publisert 14.02.2009. Lesedato 04. april:
<https://snl.no/karakteristikk%2Ffremstilling>
- Store Norske Leksikon. "Risiko". Publisert 16.03.16. Lesedato 05. mai:
<https://snl.no/risiko>
- Støren, Liv Anne. 2012. Entreprenørskap i høyere utdanning - erfaringer blant nyutdannede. NIFU Rapport 45/2012
- Spilling, Olav R., 2006. *Entreprenørskap på norsk*. 2. utg. Bergen: Fagbokforlaget
- —, 2005. Entreprenørskap i et evolusjonert perspektiv. NIFU Arbeidsnotat 19/2005
- Tidd, Joe og John Bessant. 2013. *Managing innovation. Integrating Technological, Market and Organizational Change*. 5. utg. West Sussex: Wiley
- Thurén, Torsten. 2012. *Vitenskapsteori for nybegynnere*. 2. utg. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag

Vedlegg 1

Informasjonsbrev til Ungt Entreprenørskap

Hei,

Vi er tre studenter som studerer **kreativitet, innovasjon og forretningsutvikling** ved Høgskolen Kristiania, tidligere Markedshøgskolen.

Ungt Entreprenørskap har vært en sentral og inspirerende aktør gjennom hele studieløpet. Vi har blant annet hatt ungdoms- og studentbedrift, deltatt på innovasjonscamper og andre spennende arrangementer. I en studiehverdag preget av mye teori har vi hatt stor glede av denne praktiske tilnærmingen. Vi mener Ungt Entreprenørskap bidrar til å fostre entreprenørielle ferdigheter og kompetanse som er viktig for å skape lønnsomme bedrifter. Derfor ønsker vi å se nærmere på Ungt Entreprenørskap sitt arbeid i vår **bacheloroppgave**.

Som studenter synes vi det er spesielt interessant å se på programmet **studentbedrift**, og har i samarbeid med UE Norge kommet frem til følgende "arbeidsproblemstilling".

På hvilken måte har studentbedrift bidratt til entreprenøriell aktivitet etter endt program?

Med deres hjelp ønsker vi å komme i kontakt med de som hadde studentbedrift for omlag 5 år siden, og som senere har vært involvert i entreprenørielle aktiviteter. Med **entreprenørielle aktiviteter** mener vi konkrete ideer i oppstartsfasen, start-ups, etablerte virksomheter, samt øvrig innovasjonsarbeid og intraprenørskap. Vi ønsker også å komme i kontakt med tidligere studenter med relevante stillinger som kan være av interesse for vårt forskningsarbeid.

Hensikten med **samarbeidet** er å se nærmere på hva tidligere studenter eventuelt har tatt med seg videre fra deltakelsen i programmet, hvilket utbytte de har hatt av programmet, hvordan de opplevde det og ikke minst hva de gjør i dag.

Dersom dere kjenner til tidligere studenter som passer disse kriteriene setter vi pris på konkrete tips og **kontaktinformasjon**. Ta gjerne kontakt med oss per telefon (sensurert) eller e-post (sensurert) dersom dere har ytterligere innspill eller spørsmål.

Vi ser frem til å høre fra dere!

Med vennlig hilsen

(sensurert), (sensurert) og (sensurert)

Vedlegg 2

Intervjuguide

1.0 Innledning

Hei! Vi heter (sensurert), (sensurert) og (sensurert). Vi studerer Kreativitet, innovasjon og forretningsutvikling ved Høyskolen Kristiania i Oslo. Vi er nå inne i vårt siste semester og jobber med å skrive vår Bacheloroppgave. Vi er takknemlige for at du vil bidra!

Vi vil også informere om at vi kommer til å ta lydopptak av hele samtalen. Dette opptaket er kun til eget bruk ved Bacheloroppgave, og det kommer til å bli slettet ved semesterslutt. Du er garantert anonymitet ved publikasjon av resultatet. Vi vil også informere om at du kan avbryte intervjuet når som helst.

1.1 Informasjon om informanten

Her skal vi avdekke viktig informasjon om informanten for å få et bedre innblikk i hverdagen til informanten.

- Navn på informant
- Alder på informant
- Sivilstatus på informant
- Studieretning og årskull
- Interesser og nåværende yrkesstatus

2.0 Entreprenørskap

Her ønsker vi å informasjon om informantenes bakgrunn.

2.1 Bakgrunn

Hva var grunnen til at du begynte på studieløpet?

- Hadde du et ønske om å starte noe eget før du begynte å studere?

Hvordan fikk du kjennskap til Ungt Entreprenørskap?

- Hvordan fikk du kjennskap til studentbedriftprogrammet?

Hva tenkte du da du skulle starte studentbedrift?

- Hva var motivasjonen?

Var studentbedriftprogrammet en del av undervisningen?

- Var deltakelsen frivillig eller obligatorisk?
- Hadde du undervisning parallellt med studentbedriften

2.2 Forretningside

Kan du fortelle oss om forretningsideen?

- Hvordan kom dere frem til den?
- Jobbet dere med kreative prosesser?
- Hvordan fungerte teamet?
- Hvordan gikk det med bedriften etter fullført semester/emne?
- Er det noe annet du vil fortelle om hvordan det var å drive studentbedrift?

3.0 Ringvirkninger

Her skal vi avdekke ringvirkningene av å ha deltatt i et studentbedrift-program, og hvilken positive/negativ effekt dette har hatt.

3.1 Studentbedrift

Lærte du noe av å ha studentbedrift?

- Hva slags kunnskap (om bedriftsetablering) satt du igjen med etter deltakelsen?
- Vil du si at det var på grunn av undervisningen eller studentbedriften?

3.2 Nettverk

Utvidet nettverket ditt seg som følge av SB?

- Hadde du kontakt med arbeids- og næringsliv i sammenheng med studentbedriften?
- Hadde du mentor?
- Hvordan var kontakten med Ungt Entreprenørskap?
- Hvordan var kontakten med utdanningsinstitusjonen?
- Har dette nettverket vært nyttig i andre sammenhenger i etterkant?

3.3 Bedriftetablering

Kan du fortelle oss om tiden etter studiene?

- Har du vært involvert i en bedriftsetablering etter studentbedriften?
- Forsøker du å starte en ny bedrift?
- Eier du, eller leder du, en startup? (bedrift yngre enn 3,5 år)
- Eier du en veletablert bedrift?
 - Har du vekstambisjoner for bedriften?
 - Har du skapt arbeidsplasser?
 - Hvordan ser omsetningen ut?
- Intraprenørskap og annet innovasjonsarbeid?

3.4 Entreprenøriell aktivitet

Ser du deg selv som entreprenøriell?

- Føler du at du er risikovillig? Hva er grunnen til det?
- Er du en initiativtaker? Hvordan?
- Ser du på deg selv som nytenkende?
- Ser du på deg selv som kreativ?
- Hvordan er dine samarbeidsevner?

Hva er grunnen til at du er der idag?

- Hvorfor har du tatt disse valgene?
- Har studentbedriften hatt noe å si for hvor du er idag?

4.0 Annet

Her ønsker vi å sjekke om informanten har noe mer hun/han ønsker å tilføye, og om han/hun er fornøyd med intervjuet. Eventuelt avklare missforståelser.

Er det noe annet du ønsker å legge til?

Har vi forstått deg riktig?

Vedlegg 3

Transkribering av intervju - Informant 6

Intervjuer 1: Vi vil også informere om at vi kommer til å ta lydopptak av hele samtalen. Dette opptaket er kun til eget bruk ved Bacheloroppgave, og det kommer til å bli slettet ved semesterslutt. Du er garantert anonymitet ved publikasjon av resultatet. Vi vil også informere om at du kan avbryte intervjuet når som helst.

Informant 6: Yes.

Intervjuer: Først har jeg litt lyst til å vite litt mer om deg. Du heter (sensur). Hvor gammel er du?

Informant 6: 26.

Intervjuer: Hvilken sivilstatus har du?

Informant 6: Jeg er samboer.

Intervjuer: Jeg er spent på å se om akkurat det egentlig har noe å si da (ler). Men hvilken studieretning var det du gikk da du hadde studentbedrift?

Informant 6: Da gikk jeg økonomi og administrasjon, gikk jeg da, på Høyskolen i Østfold.

Intervjuer: ja, ok.

Informant 6: Så valgte jeg en profilering der som het nyskaping da,

Intervjuer: Nyskaping ja, som var et valgfag da?

Informant 6: Ja, altså, studiet var bygget opp sånn at de første to årene var basic på en måte noe som de fleste hadde i samme fagene, også valgte man da siste året en spesialisering på en måte da, inn mot, at noen valgte inn mot regnskap og andre valgte mot nyskaping for eksempel.

Intervjuer: Åja, så spennende da.

Intervjuer 1: Hva var grunnen til at du gikk inn på nyskaping og ikke regnskap og de andre retningene?

Informant 6: Nei, det var fordi jeg ikke var spesifikt interessert i regnskap og analyse, altså jeg ville få med meg en bredde av ting da, se mer et helhetsperspektiv enn å gå da spesifikt inn på for eksempel regnskap eller budsjettering eller den type ting.

Intervjuer: Mhm. ok, men før vi, hva var grunnen til at du begynte på økonomi og administrasjon i det hele tatt da? Begynte du rett etter videregående eller?

Informant 6: Jeg begynte rett etter videregående, og årsaken til at jeg begynte var vel egentlig at jeg ikke visste hva jeg skulle studere.

Intervjuer: Ja.

Informant 6: Når jeg skulle begynne å søke studier, så valgte jeg vel egentlig økonomi fordi det er såpass, det administrerer på et såpass bredt spekter av på en måte typer arbeidsoppgaver, man kan komme opp i da. Som det nesten alltid er greit å vite noe om.

Intervjuer: Ja, det er et trygt valg?

Informant 6: Ja, egentlig så kan man på en måte ha det som en base da, også er det videreutdanning av innenfor andre ting.

Intervjuer: Ikke sant. ok, men kan du huske på det tidspunktet å ha hatt et ønske om å starte noe selv? Før du begynte på økonomi og administrasjon?

Informant 6: Før jeg begynte på øk.ad studiet, så hadde jeg vel egentlig ikke det.

Intervjuer: Nei

Informant 6: Det var heller ikke noe første årene før jeg valgte nyskaping (pause), det var der jeg på en måte fikk interessen for entreprenørskap, gründerskap (pause), det var heller ikke da sånn at jeg skal starte noe selv, men jeg har lyst til å være en bidragsyter i den typen ting da. Enten som rådgiver eller den typen ting. Syns det er morsomt å jobbe med.

Intervjuer: Ja, ikke sant. Men var det da 3. året da når du hadde nyskaping at du ble introdusert for Ungt Entreprenørskap?

Informant 6: Ja, det var det. Tror ikke jeg hadde vært borti de tidligere.

Intervjuer: Nei. Var det en del av faget, å ha en studentbedrift?

Informant 6: Ja, altså, det var et eget fag som var studentbedrift innenfor den retningen som het nyskaping da. (pause) Jeg husker ikke om det var valgfritt eller ikke.

Intervjuer: Nei?

Informant 6: Det husker jeg ikke, i så fall så valgte vi det som et fag.

Intervjuer: Men var du motivert for å starte opp eget da, på det tidspunktet? For å starte opp en studentbedrift, mener jeg?

Informant 6: Ja, det var jeg. Vi var jo en gjeng da som, der han ene hadde en idé.

Intervjuer: Mhm.

Informant 6: Som han hadde gått og tenkt en del på, og hadde lyst til å gjøre noe med da. Solgte den inn til oss, også og sa at "vi tar den, også starter vi studentbedrift, også ser vi hvordan det går."

Intervjuer 2: Den gjengen, er det noen du har gått på studie med, eller har de gått andre linjer på Høyskolen i Østfold?

Informant 6: Det var personer fra samme studie. (Pause), det var obligatorisk for den retningen da jeg tenker meg om. For alle i den klassen hadde studentbedrift som fag.

Intervjuer: Ikke sant, men ideen, dere holdt på med noe (idé - sensur), var det sånn å forstå? Hva gikk ideen ut på?

Informant 6: Ja. (Pause) Ideen er en (sensur)

Intervjuer: mhm. Har du (idé - sensur) noe selv før?

Informant 6: Ja, jeg har (idé - sensur) før, men ikke før vi startet studentbedrift. Det var han som hadde ideen som hadde (idé - sensur) litt. Som hadde sett et behov da.

Intervjuer: Ja, ikke sant. Men videreutviklet dere den ideen videre sammen eller?

Informant 6: altså, vi, klassen vi var da, tiden vi var, vi var jo kun økonomier, som hadde begrenset med ressurser, så det vi brukte veldig mye tid på det var å bygge opp den forretningsplanen. For å gjøre markedsanalyse og den delen der da, vi var ikke inne på det der rent tekniske i løpet av studentbedriften.

Intervjuer: Det virker jo som dere skrev en god forretningsplan, vant ikke dere pris for det?

Informant 6: Ikke nasjonalt, men vi kom jo videre fra østfold, de bedriftene som var der. Vi representerte jo Østfold i NM for studentbedrifter på Næringslivets Hus der, det gjorde vi.

Intervjuer: Det må jo ha vært en kul erfaring da?

Informant 6: Vi fikk mye gode tilbakemeldinger på forretningsplan, det gjorde vi, men var jo sånn ankerpunkt at vi “ok, vi har gjort en god forretningsplan, men ikke noe mer” sånn sett.

Intervjuer: Skjønner. Det teamet du jobbet med, dere var 4 gutter?

Informant 6: (tenker) Ja, det var vi.

Intervjuer: Gikk dere sammen frivillig fordi han ene hadde en ide, eller hvordan ble dere tildelt grupper?

Informant 6: Vi satte sammen selv sånn jeg husker. Vi var en etablert gruppe som hadde jobbet en del med ulike oppgaver tidligere sammen da.

Intervjuer: ok, så dere visste at dere fungerte?

Informant 6: Vi fungerte bra sammen, så da tenkte vi at det var et greit team.

Intervjuer: Absolutt, det skjønner jeg godt. Men, hva skjedde etter at, hvordan var det å ha studentbedrift det semesteret?

Informant 6: Jeg kan huske at det var kjempemorsomt og lærerrikt ikke minst. Med tanke på, få få vi innsikt i hvor mye som skal til da, for å nå det målet man setter seg med å realisere en ide. det husker jeg var en av de første aha-opplevelsene på hvor mye jobb det egentlig innebærer. vi så jo, vi jobbet jo veldig mye med det her, vi synes jo det var gøy, men vi kom jo ikke i nærheten av noe marked på den tiden allikevel på en måte. Eller noe prototype eller den type ting da.

Intervjuer: Var det et halvt år eller et helt år dere hadde?

Informant 6: Hva var det da, det er jeg ikke sikker på om det var et halvt år.

Intervjuer: hva skjedde med bedriften når dere fullførte studiet?

Informant 6: Det som skjedde når vi fullførte studiet var at vi skrev en kontrakt, innad i gruppen da, på hvem om hadde eierskap til ideen og den typen ting, også var det jeg og han som hadde ideen som prata en del sammen om vi skulle gå videre med det etter studier. (pause) også ble det sånn at han fikk seg jobb før studiene var ferdig, og den slukte han, også reiste jeg på studietur til bali etterpå, så det kokte litt bort i kålen egentlig. men, altså, det har ikke skjedd noe mer i etterkant med det.

Intervjuer: Hva valgte du å gjøre da, når du var ferdig?

Informant 6: nei, som sagt så tok jeg et friår hvor jeg studerte idrett på Bali et semester, og jobbet et semester.

Intervjuer 2: Hva jobbet du med da?

Informant 6: Det semesteret jobbet jeg der jeg pleide å ha sommerjobb på en papirfabrikk. (liten pause) og etter det tok jeg master i innovasjon og entreprenørskap inne på Ås, på NMBU. Så tok jo det to år, etter det kom jeg inn på et traineeprogram her på Hamar, som heter (identifiserbart - sensur), hvor man får lov til å jobbe i 3 ulike bedrifter i løpet av en to års periode, som nyutdannet med master som, sånn egentlig for å få seg ulike erfaring fra ulike type bransjer, bedrifter, kulturer.

Intervjuer 2: Hvordan ble du kjent med trainee programmet?

Informant 6: På en karrieredag på universitetet.

Intervjuer: Gjør den at du får mulighet til å jobbe flere ulike steder?

Informant 6: Ja, det første stedet jeg jobbet var en kunnskapspark, der jobbet jeg som rådgiver mot gründere og oppstartselskaper. Jobbet der i 8 måneder, før jeg begynte i (sensurert). Jobbet der i 8 måneder. Jeg vet ikke om dere kjenner til (sensurert) jeg?

Intervjuer 2: Joda, jeg er fra Hedmark så jeg er kjent med det.

Informant 6: Nettopp, (sensurert) vekst er den enheten som skal sørge for innovasjon og forretningsutvikling på vegne av hele konsernet da, legge til rette for det. Nå jobber jeg for en bedrift som heter (sensurert), som er et interkommunalt renovasjonselskap på Hamar.

Intervjuer 2: Så du er på siste del av traineeprogrammet?

Informant 6: Ja, jeg er på siste del.

Intervjuer 2: Hvordan ser det ut etter det når du er ferdig?

Informant 6: Nei, jeg ser jo at det er jobbmuligheter der da. (pause) Jeg er jo i kontakt med innovasjon Norge blant annet, som en potensiell arbeidsgiver, så det blir spennende å se hvordan det går. Det er jo et sted jeg veldig gjerne kunne tenkt meg å jobbe da. Å få jobbe med gründere, hjelpe gründere. Jeg synes det var veldig artig når jeg jobbet i den kunnskapsparken, få jobbe med sammen med folk som har en ide og gjør alt for at den ideen skal realiseres ikke sant, jobbe knallhardt og stå på og er flinke da (smiler). Å jobbe i innovasjon Norge tror jeg kanskje vil innebære noe av det samme.

Intervjuer: De arbeidsoppgavene du har i dag da, hvordan er de?

Informant 6: Nei, det er veldig bredt. litt sånn forskjellig, noe er ren type økonomioppgaver, litt sånn budsjettering, forvaltning av noen fond. Også er det en del sånn type forretningsutvikling, med lean forbedringsarbeid og den typen ting, det er der jeg er nå. også er det sånn som i kunnskapsparken, der fikk man jo alt, både med markedsføring og med finansiering og. veldig bredt spekter egentlig.

Intervjuer: Men med de arbeidsoppgavene du sitter med nå, når du sitter og jobber med lean blant annet, vil du si det er intraprenørskap?

Informant 6: Lean?

Intervjuer: Ja, hvis du sitter og jobber med det intern i virksomheten, hvis jeg forstår deg rett?

Informant 6: Jeg vil ikke sett det som entreprenørskap egentlig, jeg ville sett det på en måte som effektivisering eller forbedringsarbeid, mer der (tenker). Sånn type forretningsutvikling, der vi holdt på å bygge en stor kretsløspark, der vi skal lage et nytt ombrukskonsept, vi skal finne nye måter å utnytte det vi kaller for avfall da. redesign og den typen ting, det ville jeg kalt entreprenørskap.

Intervjuer: Det er i (sensurert - bedriftens navn) ?

Informant 6: Ja, det er i (sensurert). Det er spennende det, det er litt sånn nye tanker å tenke for meg hvertfall og produktene er gjerne gitt, og råvarene er gjerne gitt også skal man finne ut hvordan man skal utnytte de. de er veldig spennende.

Intervjuer: Det kan jeg tenke meg. Hvor lenge er det du har igjen av programmet nå da?

Informant 6: Nå skal jeg jobbe der ut august, så får vi se hva som skjer etter det da.

Intervjuer: Det virker som du har mange spennende muligheter hvertfall, og innovasjon norge virker veldig spennende!

Informant 6: jada, det er jo en kjempeorganisasjon, i hvertfall en med min bakgrunn og mine interesser tror jeg ville elske å jobbe i den typen organisasjon.

Intervjuer: Hva er årsaken til at du vil være med å hjelpe gründere i dag da tror du?

Informant 6: nei , altså, jeg vet ikke hva grunnen er. jeg syns jo det er gøy å sette seg et mål om å skape noe, også jobbe sammen for å klare det. Noe nytt og banebrytende, det er jo gjerne sånne type case Innovasjon Norge jobber med da, som har en viss nyhetsgrad som

ingen har gjort tidligere. Enten om det er produkt eller om det er ny organisering av en virksomhet, det kan være nytt på mange mulige måter, og man får alltid sitte tett på det nyeste da. Enten om det er region som jeg kommer til å jobbe med da, eller om det er nasjonalt for den saksskyld.

Intervjuer: Så det handler litt om å være der det skjer da? så kult.

Informant 6: Ja.

Intervjuer: Kunne du på sikt tenke deg å starte oppe noe eget?

Informant 6: Ja, altså jeg har jo tenkt på det helt siden jeg begynte å studere på masteren egentlig, men på en måte så ser jo hvor mange fallgruver det er og hvor mye man bør lære før man setter i gang. Så jeg tenker at hvis jeg noen gang skal starte opp noe så må jeg først få meg litt erfaring, tenker jeg. så må man ha litt mer grunnlag for å gjøre de rette valgene når en først bestemmer seg og velger å investere i noe.

Intervjuer 2: Litt tilbake til studentbedriftperioden din, Du sa jo at når du var ferdig med den så satt du igjen med veldig mye, kan du beskrive litt hva du satt igjen med, selv følte du?

Informant 6: Altså, jeg sitter igjen med del verktøy, til å ha en analytisk tilnærming til det å starte opp noe. Og det å utvikle en idé. Og vi ble også lært mye det å prate med andre, bruke andre, bruke kunden. Til å få inspill. Man må lære at den første ideen kanskje ikke er den beste, og at den må knas litt og jobbes litt mer før man kommer dit at det er noe du kan ta til markedet, eller en investor, eller hva du skal gjøre da. (Pause). Du lærer en del ting at det er sjeldent så enkelt som en tenker første gang, dette er en knotete vei man må gå før man kommer dit man vil da.

Intervjuer: jeg tenker litt på det faget du sa du hadde, det faget du hadde gikk ut på å drive den studentbedriften et semester hvertfall. Jeg lurer litt på hvordan dere jobbet da? Var det sånn at dere satt i forelesninger eller var det innleveringer og oppgaver eller var det noe som foregikk ved siden av faget hvor dere da lærer om nyskaping?

Informant 6: Vi hadde vel om nyskaping i innovasjon og om innovasjonsprosesser og den slags, også samles vi en gang i uka i det faget som het studentbedrift hvor vi fikk en del input fra både hun som hadde faget fra høyskolen sin side og også var UE innom innimellom blant annet med Sille da, og pratet litt. Så var det diverse ulike temaer da fra gang til annen. Så vi jobbet jo etter en sånn type prosess tror jeg som de hadde lagt opp ut i fra den tematikken vi hadde fra uke til uke. så bruke vi mye tid på å innhente informasjon om marked og kundebehov som vi gjorde ute også brukte vi mye tid på å sitte sammen i grupper og innhente informasjon og skrive rett og slett. legge en plan.

Intervjuer: Når dere var ute og testet markedet og sånn, innhentet informasjon. Ble dere tilknyttet et nettverk da?

Informant 6: ja, det jeg mener å huske er at det var mye bekjente av han som hadde ideen som var i (identifiserbart miljø- sensur), lokalt som vi brukte. også var vi jo litt i kontakt med noen (idé- sensur), men vi fikk ikke noe kontakt sånn sett der. det var å innhente informasjon også trakk vi oss tilbake igjen på en måte. så vi fikk ikke noe særlig nettverk egentlig som følge av den, jeg personlig da.

Intervjuer 1: Sånn som han som hadde ideen da, han fikk vel kanskje litt ut av nettverket hvis det er en interesse han har selv?

Informant 6: ja, altså, han fikk sikkert litt kontakter rundt omkring i løpet av den perioden han, (pause) og hvis noe så han hadde nok en bedre base for å videreutvikle ideen sin i etterkant av studentbedriften som han hadde hvert fall som vi følte han hadde før.

Intervjuer: Samarbeidet dere tett med skolen og sånn? Fikk dere hjelp til ting når dere lurte på noe?

Informant 6: (Tenker) ja, altså vi fikk hjelp når vi spurte om noe ja. det var ikke nødvendigvis alltid av hun som hadde kurset, det er avhengig litt av hvilken problemstilling vi hadde, så vi brukte veldig mye de foreleserne vi hadde i andre fag. Vi var en ganske liten studiegruppe som tok profileringen eller den spesifiseringen, så vi ble veldig godt kjent med de professorene som hadde med det å gjøre da. Brukte høyskolen til veldig mye egentlig. Ikke nødvendigvis hun som hadde kurset.

Intervjuer 1: Hva slags kunnskap føler du at du satt igjen med etter å ha snakket med alle disse menneskene, etter å ha hatt studentbedrift?

Informant 6: (tenker) nei, altså, sitter igjen med en del praktiske ting som er praktiske formaliteter som må på plass, også sitter man igjen med en del kunnskap om team arbeid, egentlig altså sammensetningen av team, hva slags effekt det kan ha i en prosess der man skal utvikle en forretningside. nyttigheten av å knytte seg til de rette folkene, også sitter vi igjen med en kompetanse som går på det å gjøre ulike analyser av både marked og konkurrenter, kunder, (tenker), den typen ting da.

Intervjuer 1: Når det kommer til ferdigheter da? Føler du at du fikk utviklet evnen til å være risikovillig og nytenkende for eksempel?

Informant 6: Ja, altså nytenkende føler jeg kanskje at man får testet seg på litt da. Ungt entreprenørskap kjørte jo en del sånne kreativitetsøvelser, i starten av semesteret husker jeg. det var jo flere av de gruppene som ikke hadde valgfag med en forretningside nødvendigvis.

Så vi lærte en del om hvordan man kan legge opp den typen prosesser. Risikovillighet tror jeg ikke, jo, man lærer jo at det innebærer en ganske stor risiko, så man blir bevisst risiko, men om jeg ble noe mer risikovillig det tror jeg ikke. det kan hende det nesten var tvert om (ler), ser hvor mange fallgruver man kan gå i da. Det er også litt av grunnen til at jeg ikke har hoppet rett ut og startet noe eget som nyutdannet. Man ønsker å lære litt og få litt erfaring og kunne forutse den typen risiko da før man står midt oppi det.

Intervjuer 1: Jeg skjønner det.

Informant 6: Så (tenker) mer bevissthet rundt det med risiko tror jeg vi fikk i løpet av den perioden.

Intervjuer 1: Men tilbake til nytenkningsbiten, da. For du gikk jo på et sted som het nytenkning. Føler du at du satt igjen med mer om nytenkning på grunn av selve utdanningen, på grunn av forelesningen eller av å ha studentbedrift?

Informant 6: (tenker) akkurat det, er litt sånn vanskelig å svare på for det var flere av fagene som gikk på samme tema, da. På innovasjonsprosesser. Det er helheten i det. (tenker) Studentbedriften var jo kanskje det som i størst grad tok det nærmeste praksis eller realitetene. (kremter) Så, å bruke det faget, på en måte, som en arena hvor du kan overføre teori til praksis; det er veldig nyttig.

Intervjuer 1: Absolutt. Men andre sånne entreprenørielle egenskaper, da? Ser du på deg selv som en initiativtaker nå for eksempel?

Informant 6: Tja, det vil jeg si (utydelig), nå jobber jeg jo med personer som holder på å utvikle en forretningsidé. Vi hadde jo en del sånne prosesser. Du må ta initiativ, og du må på en måte legge opp noen valg, da.

Intervjuer 1: Ja, den "doer-biten" er jo veldig viktig. Hvis man skal gjennomføre noe. Men i forhold til samarbeidsevne og sånn, du nevnte jo litt om noe samarbeid i sted. Føler du at du utviklet det når du hadde studentbedrift?

Informant 6: Ja, det hele siste året på bacheloren gjorde jeg for så vidt det for da jobba vi veldig mye i grupper og hadde knapt noe forelesninger, da. Jeg tenker sånn i ettertid ser jeg at det er veldig nyttig arbeidsmetodikk for arbeidslivet. Det er ofte sånn man sitter og jobber. Bare at man kan velge hvem man vil jobbe med, det kan man ikke alltid ellers. Men jeg samarbeider godt med kollegaene mine nå, så jeg har på en måte, jeg har jo utvikla noe samarbeidsegenskaper. Men hvor det kommer fra er litt sånn vanskelig å si noe om, da.

Intervjuer 1: Ja, jeg skjønner det blir litt sånn høna eller egget på mange disse egenskapene og kunnskapen også, ikke sant? Men hadde du noe annen kontakt med arbeids- og

næringslivet? Du fortalte jo noe om disse (identifiserbart miljø- sensur), men kan du huske at dere var i kontakt med noen i forbindelse med fylkesmessen for eksempel?

Informant 6: Eh, nei altså vi jobbet mye rundt profilering og den type ting. (tenker) ellers tror jeg ikke vi var så veldig mye i kontakt med næringen som jeg husker nå hvert fall. Bortsett fra det var fritidsorganisasjoner og noen (idé- sensur) sånne type ting, da.

Intervjuer 1: Ja, men hadde dere en mentor?

Informant 6: Eh, ja altså vi hadde jo (navn - sensur) som hadde kurset, som for så vidt var mentoren min. Jeg hadde ikke noen mentor i næringslivet. Når vi vant den konkurransen da fikk vi rådgivning fra noe som da het (sensurert - lokalt innovasjonsselskap), jeg vet ikke om du har hørt om det, jeg?

Intervjuer 1: (sensurert - lokalt innovasjonsselskap)?

Informant 6: (sensurert - lokalt innovasjonsselskap), ja. Det var et sånn type innovasjonsselskap nesten som en kunnskapspark. Som lå inni Sarpsborg (tenker) det er borte nå, da. Da fikk vi en del rådgivning derfra da i forkant av norgesmesterskapet. Det var veldig nyttig.

Intervjuer 1: Ja, det kan jeg tenke meg. Hvordan synes du at selve deltakelsen på NM var, da?

Informant 6: Nei, det var jo spennende det! Også var det, han som hadde idéen, var veldig var på å fortelle om nøyaktig hva det her var for noe, hvordan løsninger er bygget opp, så vi måtte på en måte omtale det veldig generelt, da. Sånn i presentasjoner og på stand og den type ting, som var litt sånn utfordrende. I ettertid så ser jeg at det var jo bare dumt (ler) ikke noe vits å holde det hemmelig. Det skjer jo ikke noe hvis ikke du skal fortelle om det til noen, ikke sant. Så, men vi fikk jo testa det og det å pitche idéen foran en hel masse folk, foran juryen med svært kompetente mennesker, også var det veldig positiv opplevelse det å få konstruktive tilbakemeldinger på det du har gjort og dem utfordra oss på svakheter og viste til styrker, og vi fikk noe å jobbe videre med, da.

Intervjuer 1: Men etter studiene fortalte du at du dro til Bali, hadde du.. Når var det du bestemte deg for å ta en master da?

Informant 6: Nei, altså jeg hadde hele veien tenkt til å ta en master, det hadde jeg bestemt meg for før bacheloren.

Intervjuer: Ja, men hadde du bestemt deg for hva du skulle ta master i?

Informant 6: Nei, det hadde jeg ikke bestemt meg for. Men (pause) etter det siste året på bacheloren min så var jeg jo ganske sikker på at det måtte være noe innenfor entreprenørskap, innovasjon. Den retning, da som jeg hadde lyst til å trekke. For å få bygget en litt bred erfaring rundt det. (tenker) Men akkurat hvor, det hadde jeg ikke bestemt meg for før jeg satt meg ned og skulle begynne og se utpå våren. Da var det flere ting som spilte inn. Det var på en måte hvor, rent geografisk hvor det lå i forhold til hjemsted og studieprogram, da.

Informant 6: (...) på Ås har blant annet innbakt det som heter Gründerskolen, hvis dere har hørt om det?

Intervjuer1: Ja.

Informant 6: Det er bakt inn i masterprogrammet. Det var jo litt avgjørende for min del, da.

Intervjuer1 : For da var du i Houston da?

Informant 6: Ja, da var jeg i Houston, jobba for et oppstartsselskap der. Samtidig som man hadde et par/tre kvelder i uka med undervisning da. (tenker) Var både gründere og investorer var innom og holdt forelesninger for oss, da. Fikk sett det litt sånn fra to perspektiver.

Intervjuer: Så spennende. Var dere mange nordmenn som dro dit?

Informant 6: Vi har litt i overkant av 30, tror jeg vi var. Noen fra Ås, også var det noen fra UiO, også var det noen fra Bergen.

Intervjuer: Ja, det må være en fin erfaring kan jeg tenke meg.

Informant 6: Kjempe god erfaring. Altså jeg jobbet jo 100% for et oppstartsselskap i et helt semester, da. (tenker) Også reiste vi og hadde det morsomt i helgene (ler)

Intervjuer 1: Ja (ler)

Intervjuer 2: Forståelig det (ler)

Intervjuer 1: Men fordi det var da du jobbet med (tenker) (sensurert)?

Informant 6: Ja, de hadde, det er bare et oppstartsselskap som diskuteres da. For vi var der i 2013, (tenker) det her ble startet i 2009, (Sensurert - identifiserbart). Også er det ganske strenge regler på sånne type "devices" i USA, så de har slåss lenge mot myndighetene der for å få det godkjent. Og så hadde de måttet gå en omvei om Australia og Europa og inn til markedet der først, også "launched" de i USA akkurat når jeg var der, da.

Intervjuer 1: Åja!

Informant 6: Så det var en veldig spennende bedrift å være i.

Intervjuer1 : Er det noe som finnes i Norge i dag?

Informant 6: Nei, det tror jeg ikke faktisk.

Intervjuer: : Nei?

Informant 6: Tror ikke det har kommet hit.

Intervjuer 1: Nei, skulle jo tenke at det kanskje ville være interessant da for de som har behov for (sensurert).

Informant 6: Kanskje jeg får tipse dem og si at jeg får ta av meg lanseringen i Norge (ler)

Intervjuer 1: Ja, kanskje det er det som skjer nå når du er ferdig i August (ler)

Informant 6: Ja, tviler på det, men.

Intervjuer1 : Ja, men for da var det den, altså etter at du gikk ut av bachelor og hadde studentbedrift -- så var det da den start-upen du jobbet litt med i, eller den bedriften da hvert fall, som du jobbet med i Houston. Som du har vært involvert i, på en måte. Har du holdt på med noe annet bedriftsrelatert etter det?

Informant 6: Ja, type, hva mener du da?

Intervjuer 1: Har du startet opp noe eget, eller?

Informant 6: Startet opp noe eget, nei? Det har jeg ikke gjort, men jeg har jo som sagt jobbet med veldig mange gründere og oppstartsselskaper i kunnskapsparken, det har jeg gjort. Det var jo nesten på en måte sånn du jobbet i ny bedrift fra møte til møte.

Intervjuer1 og 2 : Ja.

Informant 6: Den ene diskuterer leskedrikk og den andre diskuterer (pause) fototeknologi.

Intervjuer 2: Men hvilken type, altså, hvilken posisjon hadde du der, da? Hvilken rolle spilte du da i de møtene? Du tipser de, hva var din rolle der?

Informant 6: Vi jobbet veldig ofte i team, så var det ofte en type (uklart) for rådgivningsmøtene, da. For eksempel bedriften som (tenker) bedriften har svart på markedsføring for eksempel da, eller salg. Så gir vi innspill til hva de kan gjøre for å bli bedre, enten viser vi retning av folk som har god kompetanse i vårt nettverk eller at vi kurser de selv da hvis vi har den kompetansen in-house. Så vi jobber som sagt i team og mye sånn Workshop aktig, egentlig.

Intervjuer 2: Mhm (pause)

Informant 6: Kaster opp masse baller så får gründere velge hva dem velger og plukke ned (smiler)

Intervjuer 1: Stilig. Er det noe annet du har lyst til å fortelle om studentbedring nå, eller er det noe vi har glemt og spørre om?

Intervjuer 2: Nei, tror vi har dekket det meste, altså.

Intervjuer 1: Men hvis du skal beskrive hvorfor du er det du er i dag. (ler) Hvis du ser på det veldig store bildet, da. Hvorfor tror du at du har tatt de valgene du har tatt?

Informant 6: (tenker) på høyskolen siste året, da. På bacheloren, som veldig mye gikk på det der med entreprenørskap og innovasjon. Var jo mye sånn, jeg ble jo nysgjerrig tror jeg da, på det her, om det kan være morsomt å jobbe med. Det var egentlig det året der som jeg tror har gjort at jeg har tatt de valgene som jeg har. Det og studentbedrift da, som har vært med å trigge interessen, absolutt.

Intervjuer 1: Men hvor mye tror du at studentbedrift har hatt og si? (pause) Mot vanlig undervisning for eksempel?

Informant 6: Altså, hva skal jeg si, a? Det er jo litt som jeg sa isted.. det å på en måte utløpet man fikk ut mot faktiske og det ekte. Hvordan ting faktisk er, så, jeg tror det var det som ga kanskje best innblikk i hva realitetene var. Hvilke problemstillinger man står ovenfor, hvordan man må jobbe for å håndtere de. (tenker) Så jeg tror det har hatt ganske mye å si, egentlig. Ikke bare sitte og leser teorier i en bok fra 30 år tilbake, ikke sant? (smiler) Og det er det, på en måte. Det er at du får utløp for det i realistiske omgivelser, da.

Intervjuer 1: Motiverende av det praktiske, da, med det å ha studentbedrift?

Informant 6: Absolutt. Så var det jo veldig morsomt for vår del da, som på en måte, vi lykkes litt. Klarte å vekke interesse, engasjement hos folk utenfor universitetet også. Folk fra næringslivet, det er jo veldig sånn.. Hva skal jeg si, a? (tenker) Det er veldig motiverende fag,

da, hvis du er litt sånn konkurransemenneske. Så det og synes jeg var kjempe kjekt at det er sånn konkurranseelement inni faget der.

Intervjuer1 og 2: Ja?

Informant 6: Som gjør at du gidder og sitte de siste timene på skolen om ettermiddagen, liksom. For å jobbe med det.

Intervjuer 1: I forhold til konkurranse, da. Vil du si at det var liksom ytre motivert eller hva hva dreide det seg om?

Informant 6: Nei, altså det er jo, jeg har drevet veldig mye med idrett da, når jeg var yngre. Så jeg har jo sånn naturlig konkurranseinstinkt, så jeg vil absolutt si at jeg også har vært ytre motivert, at du vil gjerne slå de andre du vil gjerne komme deg til NM og gjøre det bra. Så det var nok en ekstra motivasjonsfaktor, det.

Intervjuer 1: Ja? Men motivasjonen din for å jobbe med det du gjør i dag. Hvordan er den?

Informant 6: Hva som er motivasjonen tenker du på?

Intervjuer 2: Hva driver deg?

Informant 6: Nei, altså akkurat nå så er det det å hjelpe folk ja. Jeg har jo litt lyst til å jobbe med noe som du ser har påvirkning på folk, da. Og det å kunne jobbe som rådgiver for gründere for eksempel det har gitt meg veldig mye. (pause) Ofte er det gründere med få ressurser som er helt alene, dem har ikke, de går på NAV og kaster alle pengene sine inn i det selskapet, ikke sant? Det å hjelpe sånne til å ta et steg videre synes jeg er kjempe givende.

Intervjuer 1: Ja, det skjønner jeg veldig godt.

Informant 6: Så det er ofte kanskje menneskelige aspekter ved det. Det er ikke alltid, på en måte, hvis jeg hadde vært med å hjulpet en bedrift som gjør massevis av penger, da; greit det er morsomt det, men (tenker) det er mest menneskelig suksess som jeg liker, da. Som motiverer meg, tror jeg.

Intervjuer 1: Det skjønner jeg godt. Har du noen sånne suksesshistorier av bedrifter du har jobbet med og vært rådgiver for?

(Informant 6 forteller om en bedrift han har hjulpet).

Informant 6: Men allikevel så ser jeg på en måte med innsats og oppbakking fra teamet i kunnskapsparken så har hun klart og ta de skrittene som trengs for å komme seg dit.

Intervjuer 1: Det må være givende å få være med på den prosessen, der.

Informant 6: Absolutt, det synes jeg er kjempe morsomt. (smiler)

Intervjuer 1: Ja, jeg tror vi må holde øynene åpne neste gang vi er på MENY eller noe sånt jeg, da. (latter)

Intervjuer 1: Ja, har noe du annet som det har vært morsomt å jobbe med?

Informant 6: (tenker) Hva kan det være, a? Tenker du type bedrifter, eller?

Intervjuer 1: Ja, spennende bedrifter, spennende mennesker, ting som har gjort deg gira, da.

Informant 6: Ja, tenke litt på hvilken...det er halvannet år siden. Så jeg har jobbet med alt fra bedrifter som utvikler (sensurert), som begynner å bli ganske store. (tenker) Med en bedrift som har utviklet (sensurert) (tenker) Hva mer er det jeg kan komme på, a? Det er jo innen reiseliv, da. Også er det en del type bioteknologi bedrifter området er ganske sterke på bioteknologi, så jeg har også jobbet en del inn mot en klynge som heter (sensurert) og videreutviklet den. (pause) Vet ikke hva mer konkrete eksempler jeg kan komme med? (latter)

Intervjuer 1: (latter) Ja, men det høres jo veldig variert og morsomt ut, da.

Informant 6: Ja ja, absolutt. Når jeg var i (sensurert) så jobbet jeg også en del med investeringsvirksomhet og så etter selskaper å investere i. Da jobbet vi jo opp med masse spennende bedrifter innenfor velferdsteknologi for eksempel. Gjerne en bedrift som er litt forbi det helt tidlige oppstartsstadiet, da. Har begynt å få en teknologi som fungerer og sånn. Det er mye spennende.

Intervjuer 1 og 2 : Ja. Det tror jeg.

Intervjuer 2: Men jeg tror egentlig vi har fått svar på det meste, egentlig. Hvis ikke det er noe du lurer på?

Informant 6: Nei.